

clericaliſq; perſonas, niſi quo ſanctiſimo remore, quatenus ſcilicet Eccleſia, Eccleſiaſticaque perſona, ſunt partes eius reipublice, quae proinde ea ratione ſubmittit, ac reliquae reipublicae partes, gaudere debent eo bono, vt quando tributa imponuntur ad reficiendum muros, ad conſtruendum arcem, ad conſtruendum, vel reficiendum, publicum pontem, ad mendum, vel reficiendum, publicum puteum, vel ad fontem publicum, aut aquaeductum, non tenentur Eccleſiaſtici ſolueret id tributa: quin potius, qui illud eis imponunt, aut ab eis exigunt, vel accipiunt, incurrunt excommunicationes: diſputatio, 670, relatas. Concluſio haec eſt Panorm. cap. non minus de immun. Eccleſ. & plurim aliorum, quos reſert Syll. ubi ſupra, & colligitur aperte ex canon. minus citato. Conſentari autem poteſt, quoniam ſi quocumque bonum, ad quod tributa imponuntur, commune eſt, modo explicato, Eccleſiaſtici cum laicis, tenentur Eccleſiaſtici ad ſolui contribuere illudque ſolueret, tunc nullum eſt privilegium Eccleſiaſticorum, quoad tributa: quoad quidem omnia ſoluuntur in bonum illo modo Eccleſiaſtici cum laicis commune, nempe in conferuationem, deſenſionem, & augmentum reipublicae. Ad legem vero, cui contraria ſententia nititur, dicendum eſt, abrogatam eſſe per authenticam, item nulla communis. C. de Episc. & cler. & per alia iura canonica diſp. 670.

Secunda conclud.

Secunda concludio. Quando bonum, ad quod contribuuntur, reſpicit pecunia aliqua praedia, ita quod ſoli eorum domini, ob emolumentum, quod inde talibus praedijs reſultat, debent ad id contribuere, tunc, ſi Eccleſia, aut Eccleſiaſtica perſona habeant ibi aliqua praedia, quae eodem modo emolumento perfruuntur, ac reliqua praedia, debent perinde ad id contribuere, ac domini laici ceterorum praediorum. Vt, ſi vermes depopulentur aliquos agros in particulari, aut vis fluminis perdat aliquos agros in particulari, atque ad ſubueniendum e malo, necelle ſit dominos, aut poſſeſſores eorum agrorum, contribuere, tunc Eccleſiae, perſoneve Eccleſiaſticae, quae ibi habuerint agros, tenentur pro rata contribuere ad eos ſumptus. Similiter, ſi agri aliqui, propter nimiam humiditatem, ſint inſtructi, atque, vt fructiferi reddantur, necelle ſit aperiri ſoliam, quo conſuat, & deriuetur aqua eorum agrorum, tunc ſi Eccleſia, aut Eccleſiaſtici, domini ſint aliquorum eorum agrorum, contribuere tenentur pro rata ad eam ſoliam aperiendam, ac conſeruandam. Idem eſt, ſi ad irrigandos aliquos agros, necelle ſit facere aquaeductum, & in ſimilibus alijs euentibus. Ratio autem eſt. Quoniam bonum, quod intenditur, & ad quod contribuuntur, directe ac proxime reſpicit bona Eccleſiae, aut Eccleſiaſticorum. Ita Panorm. loco citato, & alij quos Syll. ubi ſupra reſert ac ſequitur. Idem merito dicitur eſſe, ſi vicini omnes contribuunt ad ſerrandam lapidibus viam, quae eſt ante ianuam ipſorum: tunc enim Eccleſiaſtici, qui ibi habent domos, tenentur ſimiliter contribuere.

Tertia concludio.

Tertia concludio. In euentu praecedentis concludionis, ſeculares non poſſunt per ſe ipſos compellere Eccleſiaſticos, vt contribuunt, ſi Eccleſiaſtici renuant, ſed id efficere debent per Episcopum, aut per alium legitimum iudicem talium Eccleſiaſticorum. Imo, ſi res ad multos Eccleſiaſticos pertinet, fieri debet de conſenſu, non ſolum laicorum, ſed etiam Eccleſiaſticorum, habita ea de re conſultatione inter Episcopum & Eccleſiaſticos. Quod enim ad diuerſos attinet, de omnium conſenſu ſtatui, mandari debet exequutioni. Ita Panorm. c. non minus citato, & alij. Neque ad euſmodi contributionem, quae modo priuatum commodum Eccleſiarum, aut Eccleſiaſticorum reſpicit, neceſſarius eſt conſenſus

ſus Summi Pont. Neque ea de re eſt ſermo. Ead uerſus de immuni. Eccl. aut in Bulla cenae Domini. Quartus euentus, in quo tributum, aut grauum, iuſte ac licite imponitur & exigitur ex Eccleſijs, & ex Eccleſiaſticiſ perſonis, eſt. Quando id ex rationabili cauſa fit, de conſenſu & facultate Summi Pontificis. Ita colligitur ex aduerſus de immu. Eccleſ. & ex Bulla cenae Domini clauſula 17, reſque ex ſe eſt ſatis perſpicua. Quondam. c. non minus de immunit. Eccleſ. permiſſum erat, vt ſi Episcopos & clericos conſpicerent publicam neceſſitatem, aut communitatem, reſert in ſenſu explicato concludione prima euentus praecedentis, ad ipſos pertinentem, cui ſoli ſeculares non poſſent commode ſubuenire, ſtaueret poſſent certam contributionem, per Eccleſias, aut Eccleſiaſticiſ perſonas, ſufficiendam, ad ſubueniendum ei neceſſitati, aut communitati: ita tamen, vt ad eam faciendam compelli non poſſent per ſeculares, ſed facultas illam acciperent tanquam gratiam ab Eccleſiaſticiſ impendam. Non tamen ſufficiebat Episcopos ſolus ad id ſtatuum, ſed ſi mul erat neceſſaria conſultatio Episcopi cum clero, & vtriuſque conſenſus. Poſtea vero. c. aduerſus eod. tit. & clauſ. 17. Bullae cenae Domini ad obuiandum aliquibus incommodis, ſancitum eſt, vt abſque conſenſu Sum. Pont. deinceps id conſtrui non poſſet. Obſeruat tamen Panorm. c. non minus citato. Syll. uerb. immunitas. l. nu. 20. & alij. Quando neceſſitas eſt tanta, adeoque vrgens, vt abſque periculo communitatis boni, ac ſcandalis, expectari non poſſet reſponſum Summi Pontificis, poſſe Episcopum & clerum concedere eam Eccleſiarum, & Eccleſiaſticorum, contributionem. Quoniam praſumendum non eſt, Summum Pontificem velle in eo euentu, vt plus expectetur beneplacitum eius eſſe irritationabile & iniquum. Ad detem. ſi bonum commune omnino periclitaretur, ſi Eccleſiaſtici non contribuere, lethaliter peccaret, niſi contribuunt, & niſi ſua contributione bono communi ſubueniant: atque adeo tunc lethalis peccatum eſt expectare Summi Pontificis beneplacitum, ſi ex mota communitatis bonum notabile periretur detrimentum. Illud poſtremo hoc loco addiderim, inuolidam eſſe aduerſus Eccleſiaſticiſ libertatem quancunque contrariam conſuetudinem, atque adeo nullo tempore aduerſus eandem libertatem praeribi. Ita habetur in authentica caſſa. C. de ſacroſanct. Eccleſiae, non minus de immuni. Eccleſ. & alij iuris.

D I S P V T. 673.

Qui alij a tributorum ſolutione ſint exempti. Et num liceat, aut expediat, aliquos ita eximi, aut redditus tributorum diſendi.

S Y M M A R I U M.

1. Eximi ex rationabili cauſa poſſunt aliqui, etiam quoad ſuam poſteritatem, a tributis. Si ne rationabili cauſa eximi a principio non poſſunt. Et nullus exemptus conſeruet, niſi ſi probetur. 2. Exemptio a tributorum ſolutione licet vendi aliquando licite poſſit, quin & iura tributorum, grauius, ceſſibus poſſunt: raro tamen, & ex vrgenti valde cauſa id fieri debet. 3. In hoc regno ij, quos hidalgos vocant, ab oneribus ſunt exempti, & a tributis praſente, non vero a vectigalibus & quali vectigalibus, vt diſp. 661, & ſequentibus, dictum eſt. Qui aut alij in particulari ſunt exempti, vel omnino, vel ex parte, tam in hoc,

hoc, quam in alijs regnis, ex cuiuſque priuilegio eſt intelligendum. & qui ſufficiunt ad id priuilegium non obtinerent, tanquam minime exemptus eſt habendus. Titulo autem. l. 8. lib. 9. noue collect. traduntur loca aliqua, & perſone, in hoc regno exempta, vt diſp. 663, dictum eſt. Quod autem ad ſecundam partem, in titulo diſputationis propoſitam attinet, nempe vtum ſas, expedit huiusmodi, aliquos ab oneribus, & tributis eximi, dicendum eſt. Fas expedire quidem eſt, quando ita poſtulat commune reipublicae bonum. Vtriuſque rationem pro rebus in bello, aut alibi, in reipublicae non modicum vtilitatem, communeque bonum, geſtis, ſas eſt aliquos immunes reddere ab oneribus, & tributis, eximendo etiam totam eorundem poſteritatem, ſi ita recta ratio poſſulet. Hoc modo in hoc regno ij nobiles, quos hidalgos vocant, quorum maiores hoc regnum de Mauroſum poſſederunt, exempti ſunt, aut aliqua in eo valde vtiliter geſerunt, quique ornamento ſunt reipublicae, & peculiariter ad illius deſenſionem tenentur. (tametsi, qui non ex priuilegio tales ſunt, ſed ex antiqua generis nobilitate, non ſoleant cogi ad bellum, ſed ſolum inuitati, & que in iuratio ſufficiunt. Oratione de nobilitate part. 2. c. 6. reſert) exempti ſunt ab oneribus, & tributis praſente, vt aſidum eſt. Rationabilibus item ex cauſis poſſunt aliqui ab oneribus, & tributis eximi, vt medici, doctores in quacunque facultate, milites, & alij ſimiles, qui vtilis ſunt reipublicae, ad curandam hominum ſalutem, ad rempublicam gubernandam, ac bonis moribus imbucandam, ad illius deſenſionem, & ad ſi milia alia. Expedire vero, quado reliqua tributa, que principi ſoluuntur, ſufficiunt ad illius coepetentes ſumptus, ad Reipublicae deſenſionem, & ad ſubueniendum bono communi, vt ſi Rex aliqua ex cauſa rationabiliter aliquem eximeret a tributorum ſolutione, id decrederet principi ex ſumma tributorum ipſi ſi tota comunitate praſtanda ne, exemptione quorundam, alijs plus grauentur. Quandoquidem tributa ad id, inter alia, principi ſoluuntur, vt inde competeret remuneret res bene geſtas in reipublicae vtilitatem. Quando autem oppidum aliquod eximeret medicum, aut alium, cuius opera indiget, a ſolutione tributorum, tunc id redundare non debet in immunitatem ſummae tributorum, quae ex oppido principi debetur, oppidani, vel de communibus bonis oppidi, vel de ſuis bonis priuatis, id reſarcire debent principi. Quando autem, princeps iuſta de cauſa eximit aliquos a ſolutione tributorum, non remanent illi ſufficientes redditus ad ſuos competentes ſumptus, & ad ſubueniendum bono communi, tunc licite a reliquis exigere poſſet tantam ſummam, quanta ad id eſt neceſſaria, cogereque proinde reliquos, vt quae exempti ſolueret debebant, ipſi ſoluant. Ratio autem eſt, quoniam ad rempublicam ſpectat, remunerare vtiliter geſta in commune bonum, atque ad id contribuere, quando reliqua, quae contribuunt, ad id non ſufficiunt. Ab his legitima autem cauſa, neſas eſt principi eximere quosdam a tributorum ſolutione, etiam ſi ab alijs non exigat, quod illi erant ſoluturi. Ratio autem eſt. Tunc quia neſas eſt abſque rationabili cauſa eam efficere inaequalitatem in reipublica, vt aliqui contribuere teneantur ad bonum eorum, alij non item. Tunc etiam, quoniam, ſi temporis progreſſu tributum redditus non ſuerint ſufficientes ad ſubueniendum bono communi, reſque cogendi ſunt augere tributa. Tunc denique, quia ſi a principio, quado tributa ſtatuerunt, lex haerens quae ſanciret, vt quida illa ſoluerent, alij non ite, nulla tunc interueniente legitima cauſa eius inaequalitatis, vtiq; lex eſt in iuſtitiadem vero eſt quae poſtea reſoris progreſſu idem ſtatuitur priuilegijs irrationabilibus, ex iuſtitiadem ortu non habentibus.

1. Vtrum autem, vrgente neceſſitate, quia priuilegijs non habet coepetentia bona ad ſubueniendum bono communi, ſas illi ſi videret aliquibus pro copia aliqua pecuniae exemptione deinceps a tributorum ſolutione, atque ab alijs oneribus ſubueniendis. Et poſſendum eſt aſſerueret cum Soto, 3. de iuſt. q. vlt. art. vlt. & cu alijs, quado populi parati non ſunt ad contribuendum, vt vrgenti illi neceſſitati, quantum ſatis fit, ſubueniatur. Ratio autem eſt, quoniam ſicut princeps tunc augere poſſet tributum ſubditis omnibus: ita reuelando reliquos ab eo augendo, poterit quodaſ pro ſumma non rhodica pecunia, eximere omnino ab oneribus & tributis. Ead eſt ratio, vrgente neceſſitate, nec populis facile volentibus, contribuere, quantum ſatis eſt vt ei neceſſitati ſubueniatur, poſſet princeps videret reddens tributum alicuius oppidi, aut oppidori, vel vendere annuum cenſum, redimibilem ſuper eisdem redditibus. Haec omnia, quoad fieri poterint, vitanda ſunt. Tunc ne vena, quibus in arario publico ad publicos ſumptus cogregantur diuitias, praſcindatur, temporis progreſſu neceſſe ſit alias aperire in populo grauiam ac petitiuam, imponendo noua tributa. Tunc etiam quoniam emptores euſmodi vectigalium, ſolent longe ſeruiſſe, quia princeps ea exigentes, cu tamen aliquando a iuſtitiadem & iuſtitiadem, vt ſeuere non exigantur, ſed multum de illis remittitur. Aliqua circa haec tanguntur Panorm. c. peruenit de immuni. Eccl. & Syll. uerb. gabelia. 4. nu. 9. & 10.

D I S P V T. 674.

Quoſque tributa in conſcientia foro ſint ſoluenda.

S Y M M A R I U M.

1. Tributum quoſque licite imponatur in ſilo bello demeritis. 2. Principes licite tributa imponere poſſunt ſuis ſubditis: neque id prohibetur in ſilo cenae Domini. 3. Tributa iuſte impoſita, ſi non ſoluuntur, peccatum eſt lethale, pro materia quantitate, cum reſiſtendi onere. Peccata tamen uicij ſe non debentur ante latam ſententiam. 4. Tributa, ſi ſint iniuſta, peccatum exigentes, cum reſiſtendi onere, & quoſque licite ea denegare. 5. Sententiam etiam excommunicationis de cenae Domini incurrunt. 6. Tributa vetera quoſque conſenda iuſta, in cuius locum habeat praſcriptio ex parte principis. 7. Tributa noua, de quorum iuſtitiadem non conſtat, illicite petuntur, cum reſiſtendi onere, & quoſque denegari poſſunt. 8. Ad praſentem conſcientiam, & vt res ex parte elucidetur, multa de tributis, quae ad id conſeunt. 9. De alcantala ad eandem praſentem. 10. Qui conſolationem alterius debet, quod Rex ei debet, poteſt facere in tributis, quae iſte Rex debet: poteſt etiam illam facere, etſi Rex ſua tributa alteri locata habeat. Secus ſi res donata, aut vendita alteri habeat. 11. Alcantalam, aut aliud tributum, quando Rex ex iuſta ſuperueniente cauſa licite auclit exigit, non poſſunt idem eſſe uerba, alij autem ante ea habebant alcantalam in aliquibus oppidis tunc onerofa, aut lucrativa, rite ac iuſte acquiſita. 12. Tributum, ſi quod licite mercatorum in mercibus deſraudant, euandem eſt conſeſſarijs, ne iterum illud accipiant ab emptoribus eorum mercium in pretio. 13. Tributum circa ſolutionem, ſi ſaſa ſit conuenio cum publicano, quando non conſtat eſſe omnino iniuſtum, ſoluendum illi eſt in foro conſcientiae, quod tunc illo fuerit conuenium.

Hactenus explicauimus condiciones necessarias vt tributum iustum sit, & in conscientia foro debeat. Obseruat vero Victoria de iure belli in posteriori electionis parte nu. 17. dictum que a nobis est disp. 12. de iustis bello iusto hostibus, fas esse imponere illis tributum in recompensationem sumptuum belli, & damnorum, atque in penam, iustam ve vindictam, modo tamen tributum commensuratum sit damnis, sumptibus in eo bello iusto factis, & culpa: deui horum, spectatis circumstantijs omnibus concurrentibus. In euentu etiam, quod terra tota iuste ab eis possit auferri, & tradi alijs, licite concedi victis possit sub tanto tributo, cum quanto ex pacto licite possit alijs tradi. Concinat scriptura Deuter. 20. Vbi habetur, si ciuitas, aduersus qua est bellum iustum, aperuerit portas, & se ipsam dederit, populus, qui in ea est, saluabitur, ac seruetur sub tributo. Ad hanc itaque causam est etiam attendendum, vt iudicetur, an tributum sit iustum.

Quando condiciones, a disp. 666. explanate, concurrunt, tunc tributa, iuxta eas imposita, sunt iusta, neque, qui illa de nouo imponunt, peccant; aut incurruntr aliquam excommunicationem; neque ea fuit vnquam mens Summi Pontificis in Bulla cense Domini, que, quid aliqñi trepidauerint, vbi non erat timor. Neque enim Summus Pontifex coarctare potest legitimam potestatem, quam principes secularis in suos subditos habent, imponendi illis noua tributa, anti qua que augendi, quando concurrunt condiciones, vt illa iusta, ac licita sint, explanata. Quin potius tunc, etiam reuocantibus subditis, nolentibusque ea acceptare, potest princeps eos cogere, vt illa acceptent, ac soluant: eo quod iustitia tunc a parte ipsius pugnet. Vnde ad ostendendum non fuisse vnquam mentem Summi Pontificis impedire in eo euentu imponere noua pedagia, aut abbellas, aut augere poita, adduntur hodie in quinta clausula Bulla cense Domini verba illa: *ad id potestatem non habentes*, que antea non apponebantur.

His ita constitutis, vt mentem nostram circa questionem in titulo disputationis proposuimus, aperiamus, sequentes statuenda sunt conclusiones.

Prima est. Quando tributa imposita sunt concurrentibus conditionibus omnibus explicatis, vt sunt iusta tunc, qui ea non solunt, peccant lethaliter, modo quantitas, quam soluere omittunt, tanta sit, quae ad culpam lethalem in materia iuri sufficit, atque in conscientia foro ad restitutionem non solum tenentur: non tamen tenentur restituere penam statutam ea non soluentibus, aut non manifestantibus merces, vel aliquam aliam diligentiam omitterentibus antequam condemnentur. Quando autem aliqui conducta habent tributa, ipsis laedienda est restitutio: quoniam conduxerunt sus totum, quod princeps ad illa habebat. Ita affirmat communis doctorum sententia, qua sequuntur Io. Med. de rest. q. 13. Castr. de leg. penal. c. 10. Sotus. 3. de iust. q. vlt. ar. vlt. Caie. verb. *vectigal*. Couar. reg. peccatum. par. 2. §. 1. & multi alij, quos Couar. & alij citant. Tameñ paucissimi alij refragentur, non attendentes, tributa non esse penas impositas per leges tributorum, neque deberi solum ex obedientia, quia precepta solui quocunque modo, sed deberi, vt res solui precepta iuxta id, quod postulat natura rei, ac debitum subditorum fuisse reipublica, ac principi, vt institutio nis ipsius reipublice, in reipublice bonum ac conseruationem, atque pro administratione ac defensione reipublice, esseque proinde res eo ipso ex iustitia debitas, quod concurrentibus conditionibus explicatis statuuntur, ac solui precipiantur: solum vero vt melius ab omnibus soluantur, pena eidem legibus statuuntur tributa non soluentibus, que alia trans-

Prima conclusio.

Agrediētib; quae ad maiorem cautelam merito sunt statuta. Quo loco obserua, quando competentia alia bona non sunt deputata supremo capiti ac principi reipublice, vnde competenter sustentetur, persoluant ministros publicos, conferunt ac defendat reipublicam, esse illi iure naturali debita in genere tributa competentia ad ea omnia, idque vti ipsius institutionis reipublice, vt dictum est de determinatione vero eorum, nempe quod tantum, vel tantum, soluantur, & quod hoc, vel illo modo, & ex his, vel ex illis rebus soluantur, attingere ad ius positum: eo tamen ipso, quod hęc iuste, ac iuxta condiciones explicatas, sunt taxata, ac constituta, debita sunt a subditis obligatione iustitiae: quoniam constituta iuxta ius iustitiae, quod princeps habet, non solum, vt ea constituat, sed etiam, vt soluantur: quare, qui illa soluere omittunt, non solum peccant contra obedientiam principi debitam, sed etiam contra iustitiam, non minus quam, qui transgreditur pretium iustum frumēti, lege taxatum, peccat, non solum contra obedientiam, sed etiam contra iustitiam, ac proinde vtrique ad restitutionem in foro conscientiae tenentur. Neque, vt eiusmodi tributa sint simpliciter ac plene debita, quando de eorum omnium iustitia omnino constat, quia videlicet in eis omnibus imponendis seruae sunt condiciones omnino explicatae, necesse est a publicanis, ab alijs ve ministris publicis, exigantur: eaque de causa, qui in absentia publicanorum vendunt, aut permittunt, vel aliqui alportant, aut deterrunt, vnde tributa debeantur, & multo magis, qui fraudulenter haec efficiunt, tributa que occultant, tenentur ad eorum restitutionem in conscientia foro, quando de eorum omnium iustitia & aequitate omnino, vt dictum est, constat. Haec nostra sententia ita explicata confirmatur ex illo ad Rom. 13. *Ideo est tributa praestatis, ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum seruientes.* Quasi ratione ministerij, quod exercent, reipublicae que administrationis, debita principibus sint tributa. Vnde statim subiungit Paulus, *Reddite ergo omnibus debita, cui tributum, tributum; cui vectigal, vectigal, &c.* Confirmatur item ex illo Matt. 22. vbi interrogatus Christus, *Licet censum daretis Caesar?* Respondit, *Reddite, quae sunt Caesaris, Caesar.* Quo in loco Hieron. de tributo id intelligit. Et Matt. 17. quando ministri publici didrachma exegerunt, licet ostendit se immunitē esse a tributo; aperit tamen inuict reliquos tributi esse debitores. Atque, vt hominibus ea in parte exemplum in sua persona relinqueret, miraculo est vsus, vt pro se, & pro Petro, tributum solueret.

Secunda conclusio. Quando constat tributa esse iniusta, quia scilicet costat, aliquam ex conditionibus explicatis, vt tributum sit iustum, deficere, tunc, qui illa imponunt, augent, exigunt, aut exigi faciunt, & denique, qui ad quoduis horum quoquo modo cooperantur, lethaliter peccant, & ad restitutionem tenentur eis ipsis a quibus acceptum est, quod ita in tributum iniustum fuerit acceptum. Subditi vero non tenentur in conscientia illa soluere, possuntque non solum tributa, & id vnde exiguntur, occultare, & fraudibus ad id vti, dummodo mendacia, & per iuria in his non interueniant, sed etiam possunt ea aperte denegare: modo tamen inde non sequatur scandalum, graue vel malum publicum: tunc enim loci habet illud Christi Matt. 5. *Qui vult tunicam suam tollere, dimitte ei & pallium.* Haec omnia notissima sunt: quoniam contra iustitiam tunc exigentur.

Vtrum autem, qui eiusmodi tributa laice de nouo imponunt, aut augent, sint excommunicati excommunicatione Bullae cense Domini, & similiter, qui ea exigunt? Conueniunt omnes, quādo eiusmodi tributa sunt iniusta, atque adeo imponi prohibita, ob defectum potestatis in imponente, incurrere excom-

Secunda conclusio.

excommunicationem quinta clausula Bullae cense Domini, propter verba illa eiusdem clausulae: *ad id potestatem non habentes*. Probabiliter tamen existimo omnes, qui a tempore, quod clausula illa quinta apponi coeuevit in ea Bulla, tributa quoniam modo iniusta imponerent, vel imponunt, aut illa augent, vel exigunt, incurrere eam excommunicationem quia re vera tributa prohibita imponunt, augent, aut exigunt. Verba autem illa, *ad id potestatem non habentes*; solum fuerunt apposta ad declarandum, mentem Summi Pontificis non esse, ac clare manus principibus, vt tributa iusta imponere non possint, vt supra dictum est. Illud obserua, quondam fuisse inter doctores controversum, an, qui tributa iniusta solum augent, incurrantr eam excommunicationem. Et quodam affirmasse, eam incurrere. Ducebantur, quoniam augere iniusta tributum, erat de nouo imponere id incrementum iniustum. Alij vero negant, eam incurrere: quoniam id non erat nouum tributum imponere. Ad id tamen ad verum eam controuerfiam, approbandamque priorem illam affirmatē sententiam, quae vera erat iuxta legislatoris mentem, iam hodie in ea clausula apponuntur verba illa: *vel augent*; quae antea non apponebantur.

Quando dubitatur, an tributa imponantur, vel imposita fuerint, concurrentibus omnibus conditionibus necessarijs, vt sint iusta & possunt quando dubitatur, an imposita fuerint concurrente causa ad id iusta, distinguuntur doctores. Quoniam vel tributa sunt antiqua, de quorum initio nulla extat memoria, vel sunt noua. Si sint antiqua, de quorum principio non sit memoria, affirmat communiter, ea a subditis in conscientia deberi. Quoniam praesumendum ius, iusta ex causa fuisse imposita; ceteraque necessaria, vt fuerint iusta, interuenisse. Et quoniam in dubio melior est conditio possidentis: principes autem est in possessione accipiendi ea tributa tanquam sibi vere debita. Item, quoniam, esto causa a principio non fuerit iusta, aut aliud ad iustitiam tantum tributorum defuerit, debita tamen iam nunc sunt principi in conscientia, & in foro exteriori, titulo praescriptionis. Confirmatur haec sententia ex c. super quibusdam §. praeterea, de verb. signif. quo in loco, inter tributa imposita interdicta, connumerantur ea, de quorum initio non extat memoria. Et quia caput illud, si recte expendatur, solum loquitur de tributis non interdictis ex parte autoritatis eius, qui illa imponit, statuatque, vltra supremos principes, etiam eam posse illa imponere, qui a tempore, de cuius initio non extat memoria, illa imponit, licet eum accipere id tributum, quod ipse, antecessoreque ipsius, acceperunt a tempore, de cuius initio non extat memoria: eadem sane est ratio, quod praesumantur iusta, censenturque proinde non interdicta, ex ceteris capitibus necessarijs, vt iusta sint: quandoquidem ex tempore, de cuius initio non extat memoria, non minus praesumentur interuenisse cetera capita, quam interuenisse praesumatur auctori tas ex parte imponentis, qui alioquin eam non habetisimo magis cetera capita praesumuntur. Sententiam tamen hanc communem doctorum intelligo, quando nunquam fuit suspicio, & controuersia de iniustitia eius tributum, aut de cessatione cause, ob qua fuit impositum. Si enim temporis progressu fuit super quetionem de aliquo tributo, vt de graui & iniusto, ac sine sufficienti causa introducto: aut quod cessauerit causa, & quod eum ea id tributum cessare omnino debuerit, aut ex parte; certe antiqua consuetudo id recipiendi, non est sufficiens ad pacandas principum conscientias, & ad auferendum ius suum a subditis. Ratio autem est, quoniam in eo euentu non est praesumenda in principibus bona fides in hoc sensu, quasi abique dubio, quod hoc tributum, sit ius

si sint, fuerint in possessione illud exigendi ac recipiendi, & quod, orto dubio, licet debita diligentiam ad veritatem inquirendam, retrahente, & excaecante eos, tributorum cupiditate. Et quoniam rari sunt, qui verum illis ea de re loquantur, quique his de rebus dubium vllum mouere illis audent, cupientes eis placere, obliuiscuntur illorum extimescerentes. Et quoniam populum, quorum id interest, non audent se principibus opponere ea in re, neque sufficienter audiantur. Quare in antiquijs tributis non facile videtur admitti praescriptio, neque item praesumptio de iustitia eorum: sicut praesumptio non est de iustitia nouorum tributorum, quando non constat de iustitia cause, ob quam sunt imposita, & de reliquis conditionibus necessarijs, vt sint iusta, & de qua re mox dicemus. Longe vero maiori cum ratione non est admittenda praescriptio in tributis antiquis, quando semper fuit notum, causam fuisse iniustam, aut de ea fempere non debili coniectura fuit dubitatum. Solum ergo erit admittenda praescriptio circa antiqua tributa, idque, quod communis doctorum sententia circa illa tradit, quando non est memoria de initio alicuius tributum, & simul ignoratur causa, ob quam fuit impositum; aut, si causa scitur, iustitia tamen illius nunquam in controuersiam fuit adducta; vel, si adducta aliquando fuit, leuiter fuit adducta, debilibusque fundamentis. Atque iuxta haec acciperem, quae Med. de restit. quaest. 13. & 14. hac de re tradit.

Quando tributa sunt noua, & non constat de illorum iustitia, sed dubitatur, an deit aliquid ex requisitis, vt sint iusta, affirmat doctores communiter, non deberi in conscientia, sed posse defraudari, modo peritria, & mendacia, non interueniant: modo denegari posse, cessante scandalo, & graui damno publico. Ita Caiet. verb. *vectigal*, Angel. verb. *pedagogium*. num. 6. Syluester verb. *gabella* 3. num. 9. Gabriel. in 4. d. 15. §. concludit. 7. Med. de rest. q. 13. & alij, quos citant. Ratio autem est, quoniam in dubio, melior est populi conditio possidentis. Et quoniam in iure eiusmodi noua tributa praesumuntur in iusta, quando de contrario non constat. Vnde cap. quanquam de censibus, lib. 6. dicitur, tributa regulariter esse contra iura, tum canonica, tum ciuilia. Et ceteruenit de censib. ait Summus Pontifex, necesse esse scire prius causam, propter quam census sit soluentis, quam soluatur. Quod si subditis causa tributum alicuius red datur, & de iustitia illius dubitent, necesse est vt consulant peritos, debitamque adhibeant diligentiam ad iustitiam, vel iniustitiam illius indagandam, ne forte principem debito prius tributo: interim tamen dum de iustitia cause illius non constat, non tenentur in conscientia soluere id tributum. Princeps autem, qui dubitans, an causa sit iusta, tributum imponit, lethaliter peccat: quoniam periculo se exponit iniustitiam exercendi in subditos. Neque comparatione tributorum, quae ita accipit, dicitur possessor bonafidei: eaque de causa tenetur ad illorum restitutionem, nisi, post illa accepta, ei confiter de iustitia cause. Qui vero nomine principis ad exactionem talium tributorum cooperatur, si sciat, principem de iustitia cause dubitare, & scilicet etiam dubitet, lethaliter peccat ea exigendo, atque ad restitutionem tenetur, nihil impediens, quod eidem principi sit subditus, & quod a principe iustus, id efficiat. Ratio autem est, quoniam ea exactio est cooperatio ad principis peccatum. Quando autem subditi non constat, principem peccare in ea exactione, tunc, esto ipse dubitet de iustitia cause, irrsus a principe, licite exigere potest ea tributa, neque ad aliquam tenentur restitutionem, esto postea ipse confiter de iniustitia cause; modo ex tributis non sit factus locupletior: nam tunc tenebitur,

tur, quantum se inuenit inde locupletior, & non amplius: eo quod non teneatur ex parte iniuste accipiendi, quia non peccauit parendo in dubio principis, sed teneatur solum ex parte rei acceptæ. Quod autem non peccauerit parendo in dubio principi id iuberit, inde constat, quod obedientia in dubio, an, quod præcipitur, sit licita, excusat subditum à peccato, ut disputatio 113. & alias, dictum est. Quando aliquis non esset subditus, si, dubius de iustitia causa, exigeret tributa, aut, esto subditus esset, si non iniustus, illa exigeret, lethaliter peccaret, iuxta ea quæ disputatione citata dicta sunt, atque ad restitutionem teneretur; quoniam exponeret se periculo ad iniustitiam cooperandi, neque cum excusaret tunc obedientia sui superioris, id illi præcipiens.

8 His omnibus ita propositis ac explicatis, ut ad praxin eorum, qui confessiones audiunt, ad casumque conscientie respondent, aliquid, velut necessitate ductus, sub aliorum iudicio, addam, in primis dico. Facillimum in re proposita esse hanc conclusionem in vniuersali statuere ac definire. Nempe, tributa, de quibus constat iusta esse, quia in illis concurrunt conditiones ad id necessariae, atque à disputatione 666. explicatae, debent in conscientia, ea quo defraudantes teneri ad integram eorum restitutionem, quin & debitores talium tributorum, teneri ea offerre ministris publicis, quando ministri publici ignorant ea deberi, ut in hac disputatione definitum, comprobatumque à nobis est. Difficillimum verò esse definire, an tot tributa, quot hodie in vnaquoque provincia sunt statuta, iusta sint, ut quicumque aliquid ex illis defraudauerit, cogendus in foro conscientiae sit, id totum restituere ac offerre: definire quoque iusta sint, aut non sint, cogit quoque proinde homines in conscientia foro debeant, aut non debeant, ea in particulari restituere.

Deinde, cum ex vna parte tam multae conditiones explicatae, necessariae sint, ut singula tributa iusta: ex alia verò parte, tot tributa in vnaquoque provincia sint hodie multiplicata, & aucta: inde effectum est, ut ius canonicum, & doctores, tributa noua, augmentata nota veterum tributorum, praesertim iniusta, quando de eorum iustitia non constat, ut supra dictum est, ac proinde in conscientia foro non obligent ad eorum solutionem. Consentaneè ad hanc doctrinam Caieta. verb. veltigal sic dixit. Tot conditiones exiguntur ad iusta veltigalia, ut difficili fortè sit inuenire veltigalia iusta: & propterea merito à damnata regulariter dicuntur utroque iure. Hac ille. Driedo quoque lib. 2. de libert. Christ. ca. 5. hæc protulit verba. Ceterum quia his nostris seculis impositiones, seu exactiones veltigalium, seu pedagiorum, propter aliquam ex supra dictis quatuor causis contingit plerunque esse illicitas, ideo non facile iniungendus est scrupulus eiusmodi veltigalia defraudantibus, praesertim pauperibus, &c. Mitto alia huius consentanea, quæ ab aliis dicuntur.

Antequam autem conclusiones generales subijciam ad praxim accommodatas, quibus aperiam, quod sentio, aliquid in maiorem lucem dicam de aliis quibus tribuitur in particulari. Quod ad ea veltigalia attinet, quæ in confinijis regnorum ex rebus terra, aut mari asportatis, vel delatis, soluntur, & portoria, ac pedagia dicuntur, obseruandum est. Causam, ob quam sunt imposita, affirmari, defensionem ac securitatem eorum, qui merces extrahunt, & asportant. Quod si ea causa fuit, sanè omnino, aut maxima ex parte, cessauit, maximè in confinijis regnorum Hispaniarum, quæ parent eidem Regi, & in quibus transitus terra est ab vno in aliud. Videmus verò eiusmodi pedagia, non solum imminuta, sed valde aucta esse, ut constat ex varijs legibus, ea

A de re latis, quæ habentur lib. 9. nouæ collectionis varijs titulis, & de quibus ex parte in superioribus habitus est sermo. Victoria autem in commentarijs manu scriptis in 2. 2. quæstio. 62. artic. 3. eiusmodi veltigalia, antequam auferrentur, appellabat latrocinia: fortè ductus, quod causa celsauerit, & quod rigorose exigentur, maximaque cum vexatione tractantur: cum verò hodie valde sint aucta, & longè maiori cum rigore exigantur, nescio quid de illis hodie diceret. Fortasse autem prima origo quondam horum veltigalium, non fuit solum onus defendendi asportantes, & extrahentes merces, sed etiam ut principes inde quoque haberent ex parte vna de re publicam defenderent, & vnde sumptus in ea necessarios facerent. Atque legibus, quibus aucta eiusmodi veltigalia sunt, ea causa redditur, quod cum exhaustum esset patrimonium regum, ditenditis, cum pacto de retrouendendo plurimis ex rebus regni, & accrescerent valde necessitates regni ingentibus sumptibus diuerforum bellorum, visum fuit, nulli libi commodius, in minorique cum grauamine ac molestia subditorum, posse reditus auferri, quibus regni necessitatibus subueniretur, quam auctis tributis in eiusmodi mercibus, & rebus, quæ ex vno regno extrahuntur in aliud, aut ex alio inferuntur. Et quamuis mercatores hæc tributa in egressu, & in ingressu regnorum soluant, maxima tamen ex parte redundant in detrimentum, non ipsorum, sed eorum, qui eas merces sunt postea empturi, quibus carius ob ea tributa venduntur, quique proinde in eo augmento pretij eas solunt. Redundat etiam aliqua ex parte in detrimentum eorum, qui illas vendiderunt in regno, vnde extrahuntur: mercatores enim, attendentes ad magna tributa, quæ ex illis postea sunt solutura, nolunt eas emere, nisi in minori pretio. Atque ita videmus, postquam lanis in earum extractione, quouisque ex portibus Hispaniarum naues soluunt, tot tributa sunt aucta, minori pretio alienigenas eas emere à nutritiis greges, valdeque decreuit lanarum pretium in hac ciuitate Cõchensis, & alibi: id quod in causa est, ut greges in minori numero nutriantur, praesertim cum adeo etiam accrescerint herbarum pretia, ut reditus Regij augeantur: quod in causa est, ut in detrimentum regni, ipsorumque reddituum regiorum, decreuantur hæc naturales diuitiae lanarum, & gregum, quæ non infimum locum tenent inter naturales Hispaniarum diuitias.

D Illud, præter alia, circa hæc tributa, scrupulum ingerit, quod, ut dictum est, incolæ alterius regni, in quod merces inferuntur, tandem soluunt tributa, quæ in egressu ex alio regno ex mercibus soluuntur: æquitas autem non patitur, ut ad subueniendum necessitatibus vnius regni, tributa imponantur subditis alterius regni. Responderi tamen potest, principem mercibus, dum sunt in suo regno, id tributum imponere, neque cogere, ut extrahantur, neque permittere uelle, ut ex suo regno extrahantur, nisi cum eo onere: per accidens autem est, quod inde in alio regno accrescat pretium earum, & quod subditi alterius regni eas carius emant.

E Quod ad alcaualia attinet, de origine illius in hoc regno disputatione 665. dictum est à principioque solam vigeliam, aut trigeliam partem pretij iustitiam esse concessam, solumque ad tempus, postea vero creuit usque ad decimam partem: nunquam tamen magna cum exactione, summoque cum rigore fuisse exactam: neque credo populos vnaquam omnino spõta nec illam soluisse, fed magnis cum querimonijs, & qua aliud eis non permittebatur. Atque antea tempora Regis nostri Philippi secundi, magna ex parte per capita familiarum soluebatur quotannis, iuxta cuiusq; negotia, neque soluebatur isto modo pars vigeliam.

ma. Item quoad id, quod non per capita, sed ex venditionibus ipsi ac permutationibus soluebatur, valde temerè exigebatur, & pro modico pretio compositio fiebat cum publicanis, seu exactoribus. Tempore verò Regis Philippi, cum valde exhaustum esset regale patrimonium ob ingentes bellorum sumptus, & indies eadem de causa vrgerent magis ac magis regni necessitates, hoc tributum, non sine querimonia & clamore populi, cepit integrè, & cum rigore exigi. Multi verò populi elegerunt potius soluere ingentem quandam summam quotannis per capita familiarum, iuxta venditiones, ac permutationes cuiusque, quæ tamen re ipsa longè minor est, quam idem tributum integrè per solutum, quam ferre exactorum molestias, illudque integrè soluere. In Lusitania verò idem tributum, quod *sisã* vocant, primum fuit impositum ad tempus à Rege domino Petro, deinde à Rege domino Ferdinando, postea à Ioanne primo, ad bellum contra Castellanos, & nõ ad Ceptam capiendam, ut aliqui dixerunt, & inde videtur perseverare usque in hodiernum diem. Et quamuis tempore Ioannis secundi, & Ioannis tertij, populus petierit, ut tolleretur, his tamen Regibus committentibus negotij hoc viris doctis, constitutum, responsumque populus fuit, ob multas causas, quæ temporis progressu superuenerunt, permanere debere ac solui, ut in capitulis comitorum *de las Cortes* vocantur regni haberetur. Et forte iam hodie, si tributum hoc, præcipuum inter redditus coronæ regni, auferretur, ægrè maiestas Regia sustineret, postea, qualiter tempore Regum Lusitanorum sustentabatur, subueniretque Regem tributum sustentaret, si tamen semper populi minimè spontaneè, sed coacti, huius tributi in hoc versatur, ut expendatur, num totum hoc, simul cum omnibus alijs, necessarium sit ad sumptus competentes Regiæ maiestatis, & ad competerent subueniendum publicis necessitatibus. Si enim necessarium esset, iustum est, nihil impediens, quod populus renuerit, quoniam, ut in superioribus est dictum, si concurrant conditiones omnes, requiritur, ut tributum sit iustum, potestatem habet princeps ad cogendum populum, etiam renuentur, ut illud soluat. Quod si tributum hoc immoderatum est, attentis alijs omnibus tributis ac rebus regij, non tenetur populus in conscientia foro restituere excessum, esto fraudib; vtatur ad illud non soluendum, occultando merces aliquas, aut decipiendi ministros publicos, qui illud exigunt.

Sonus 3. de iust. quæstio. vi. art. vi. & Victoria 2. 2. quæst. 62. art. 3. loquens de hoc tributo huius regni ante tempora Philippi, & Ledef. 2. 4. quæst. 18. art. 3. loquens de eodem in hoc regno, & in Lusitania, affirmant, si sipe fraude ac dolo, non se occultando aliquid vendunt, sed celebrando contractum modis, quoad eum locum, consuetis, illud non soluunt, quia non accedit publicanus, neque alius minister publicus, qui illud exigat, nõ teneri in conscientia illud restituere. Dacuntur, quia consuetudine non est receptum, ut homines soluunt hoc tributum nisi quando ab eis exigitur. Et quoniam cum tributum sit graue & magnum, lex est intolerabilis, quæ præcipiet, ut ferretur publicum, & ut tenerentur homines quare re publicam ad illud soluendum: eaque de causa esset fortè vitia potestatem, quæ princeps à republica accepit, ad condendas leges, atque adeo iniusta. Atque ad id, inquit, attendentes principes, non solent exigere, ferretur hoc tributum, sed per ministros publicos compositionem faciunt cum subditis, ut aliquid minus soluant, quam debeant. Quæ eadem de causa, non puniunt eos, ut fures, qui illud defraudant. Quia ergo, inquit, consuetudine non est receptum, ut vendentes querant publica-

num, & multo minus ut restituant, quæ publicano non comparere, non soluunt, cogendi non sunt in conscientia foro, illud restituere. Si autem fraudibus, aut se occultando, aliquid non soluerint, aut venient publicano, & interroganti circa quantitatem mercium, aut circa aliquod aliud, non protulerint verum, tunc, inquit, tenentur in conscientia foro restituere totum, quod ita defraudauerint.

Contrarium sane principes suis legibus intendunt atque statuunt, cum circa alcaualia, quam circa alia tributa, quæ habent imposita, etiam in confinijis regnorum, & in alijs locis, ut constat legenti eas leges libro 9. nouæ collect. varijs in titulis, & legendi quaterniones, in strictiones, ac leges circa id las in domibus aduenarum, & in alijs locis. Eis quippe aperte intendunt, ac statuunt, ut omnia vniuersim tributa imposita, integrè ipsis soluatur, tanquam omnino ipsis debita: præcipiuntque, ut omnes ministri publicis ad id deputatis manifestent quæcunque vendiderint, aut permutauerint, antequam ea vendant, vel permutent, aut intra certos dies à celebrato contractu, etiam non interrogentur, neque requirantur à ministris publicis, & ut quæcunque asportauerint, aut extraxerint, similiter manifestent, etiam non requisiti, adeoquod domus ad id deputatas, ministrosque ipsos publicos grauius, atque poena sunt statuta, integrè hæc omnia non seruauit, amittendi merces ipsas, aut soluendi duplum, vel quadruplum, seu etiam neque, iurioni mandatur, ut ex petentia ipsa testatur: quod si, ut auctores citati affirmant, qui testatur, aut permutant, ex quibus alcaualia debent, nõ tenentur, etiam in foro conscientiae, quæreere ministros publicos, eis que manifestare, quæ vendunt, aut permutant, ut alcaualia recipiant, sanè iniuste essent tales poenæ, neque exigi vlla ratione possent: ed quod poena imponi non possit, & multo minus exigi, nisi ob veram culpam. Id etiam, quod Nauar. in Manu. c. 17. in fine num. 202. docet, nempe quod publicanus petat ab aliquo, ut iuret, an vendiderit, & quantum vendiderit, ut inde constet, quoniam tributum debeat, non teneri iurare, idque in onus suæ conscientie recipere, sed facis esse, si dicat, se paratum esse soluere, quæcunque publicanus probauerit ipsam debere: hoc, inquam, quod Nauar. sic docet, frivolum sanè est, contrarium legibus his de rebus statutis, cogiturque in foro exteriori soluere, quantum publicanus petierit, esto publicanus id non probet, nisi qui à publicano interrogatur, sub iureiurando affirmet, quæ, & quanto pretio ea vendiderit: imò si legem fuit transgressus, non manifestando illas tempore congruo, illas amittet, aut in aliam poenam, lege statutam, incidet.

Meæ partes hoc loco non sunt, definire, quæ tributa in particulari iusta sint, & quæ iniusta: neque verum omnia simul sumpta iusta sint, an non, sed an sit aliquis excessus, quem principes moderari, & auferre teneantur. Quoniam neque, si id velle definiere, possem: ed quod neque origines & causas singulorum sciam: neque reipublicæ necessitates in particulari, & quantum cuique earum sit necessarium, vel quouisque vnaquoque provincia, ex diuersis, quæ eidem principi parent, teneatur ad eam contribuere, eiv necessitati subuenire, maxime si ad commodum alterius provincie, & non ad suum proprium, spectat; neque item sciam quomodo, & in quibus, expendantur tributa, quæ à populo colliguntur, & vtrum cessauerint causa, ob quas tributa aliqua fuerunt imposita, an non, sed potius, vel eadem perseverent, vel alia æquales, aut maiores, superuenerint; & num principes ea exequantur, ad quæ tributa sunt imposita, vel non: neque summam tributorum omnium intelligam, & cæterorum rem-

ad 3 di-

ditum coronae regi, diuersorumve regnorum eadem Regni fubditorum, & quantum ex illis fit donatum, aut diuidentium, cum pacto saltem de retro uendendo: ex quorum tam omnium, multarumque aliarum rerum, perfecta cognitione pendet ea definitio. Neque facile, etiam his omnibus cognitibus, & examinatis, idoneus ad id sufficiens definitio iudicabitur. Quo fit, ut nullum tributum in particulari, neque omnia simul sumpta, huius, vel alterius prouinciae, condemnem, neque id munus meum hoc loco sit. Princeps supremus, & qui illi sunt a consilijs, tenentur sub reatu culpa lethalis, oneris restituendi, atque interitus aeterni, haec examinare, & attendere, ne plus iusto populum tributis grauent: temperareque tenentur a largitionibus, & sumptibus non necessariis, & magis, quo populos plus sentiunt grauatos tributis, ob urgentes & maximas reipublicae, atque Ecclesiae necessitates, regaleque patrimonium aere alieno pressum. Curare item tenentur, causis urgentibus cessantibus omnino, aut magna ex parte, populum etiam recreare, leuando illum a parte oneris tributorum: & fugere occasiones bellicorum minimè necessariorum, & aliarum rerum, unde graues reipublicae necessitates accrescunt, aut non, ut par est, minuuntur. Neque enim principes gratia sui sunt, sed fuit gratia populi, ut bono illius maiori proficiant, ipsiusque foueant ac defendant. Ad praxin uero confessionibus, atque ad solum conscientiae torum, quod hoc loco potissimum intendo, sequentes addo conclusiones, consentaneae ad ea, quae hactenus a nobis dicta sunt, neque alia egent probatione.

Tertia conclusio.

Tertia in ordine est. Qui sibi peruerserit, omnia uimuerim tributa alicuius prouinciae, esse iusta, is in conscientiae foro restituere cogat, quicquid inde quouis modo fuerit defraudatum, aut non solum, etiam si ministri publici non comparuerint.

Quarta conclusio.

Quarta conclusio. Qui certo nouerit aliquod, aut aliqua tributa esse iniusta, is non solum non cogat restituere, quod ex talibus tributis iniustus fuerit defraudatum, sed etiam permittat facere compensationem eorum, quae in tributum ita iniustum soluerit, defraudando tantumdem ex alijs tributis iustis.

Quinta conclusio.

Quinta conclusio. Qui in tanta multitudine tributorum (attenta praesumptione iuris, & doctorum ea in parte, & attentis omnibus, quae hactenus dicta sunt) dubius fuerit, an sit aliquis excessus iniustus, is, ante factum, inclinet populum ad solutionem, praesertim quando solutio ex illo exigitur: post factum uero non cogat restituere, quando, quae defraudauit, attendit qualitate personae, & negotiorum eius, non excedunt id, quod, comparatione talis personae, suspicatur, aut dubius est, esse excessus in tributis populo impositis. Ita Syluest. verb. gabella 3. §. vltim. Quod confirmat, quia in dubio melior est conditio possidentis. Et quoniam confessorius praecipiendo in eo tenent restituere, exponeret se periculo aut ferendis, quod suum est, ab eo, cui ita praeciperet restituere. Consentiant, quae ex Caietano, & ex Driedone, supra a nobis relata sunt. Illud etiam in horum maximam confirmationem est hoc loco obseruandum. Si tributa omnia integrè & fideliter soluerentur, sanè principes non imponderent tot, quot imponunt; quia pauciora imposta sufficerent: atque sola alcaualia integrè soluta, ad ingentem summam pertinerent: cum ergo principes tot tributa imponant ac multiplicent, quoniam singula non integrè ac fideliter soluantur, sanè non est cur, qui, attendita qualitate suae personae, & negotiorum, moderatè deirauit dauerit, vel ex alcauala, vel ex alio tributo, etiam si fraude aliqua utatur, cogatur in foro conscientiae ut que ad vltimum quadrantem restituere: si ex reliquo tributorum, quod non defraudauit, cõpetenter contribuit ex sua parte ad necessitates publicas. Prin-

ceps ergo, prout uiderit tributa sibi deberi, inuigilet per suos ministros exactiois, eoque utique in tributis exigendis sit rigorosus, quouique ei conscientia distauerit id esse aequum, accedente simul consilio peccatorum. Nos uero, qui priuati sumus, neque facile principes condemnemus: neque eos, qui moderatè defraudant, & cõpetenter contribunt, cogamus in conscientiae foro restituere, plus iusto eis in dubio grauant, ostiumque salutis aeternae eis pracludentes, ac denegantes illis absolutionem. Iuxta haec censendum, dicendumque est de illis, qui alcaualiam defraudant. Qui enim, iuxta hactenus dicta iudicauerit, eum, qui alcaualiam moderatè defraudat, cogendum in foro conscientiae non esse restituere, is, esto cõperiat aliquem intra eos limites defraudasse cum fraude, non cogat eum restituere: quoniam frans in re proposita non facit quenquam obnoxium restitutioni, qui, si idem sine fraude efficeret, nõ teneretur restituere. Curandum quidem est, ut peruria non interueniant: quoniam id esse lethalis culpa perurij: item ut non interueniant mendacia, quae essent culpae veniales, eaque ratione omnino uitanda: non tamen ea de causa iniungenda esse obligatio restituendi. Curandum item est, ut semper populum inclinemus ad obediendum principibus, ad recteque de illis sentiendum, ut pax reipublica, atque obedientia, & reuerentia, principibus debita, cõseruentur. Quare his, quae hactenus in fauorem populi dicta sunt, summa cum dexteritate uti debent confessorij, solum ne iugum sacramenti penitentiae efficiant graue, & ne cogant restituere, quod in conscientia cogere nõ possunt, & ne tiam salutis aeternae pracludant multos, qui, esto praecipiantur, non restitunt, discedentesque ex hac uita cum conscientia erronea, non consentientes saluti animae suae. Postquam haec scripsi legi commentarium Nauarr cap. fratrum, qui habetur in fine suorum consiliorum, in quo a numero 41. cum hac doctrina est alio fundamentum consentit. Eum legito.

Dubium est hoc loco. Vtrum, si Rex aliquid debeat alicui, quod aliter non possit commodè ab eo recuperare, nisi faciendo occultam compensationem in bonis illius, & Rex locata habeat tributa; fas sit facere eam compensationem in tributis, quae is debet, nihil impediens, quod inde per accidens damnum sequatur iis, qui conducti a Rege habent ea tributa. Ad quod quicquid alij in contrarium dicant, affirmanter est respondendum. Ratio autem est, quoniam per contractum locationis nõ abdicat Rex a se dominium, aut quasi dominium, iuris ad tributa, sed solum cõcedit conductori bus ius aliud, ut loco & nomine sui recipient ea tributa, sintque proinde eis debita, quatenus, seclusa ea locatione, Regi sunt debita, atque id sane est locare illis ius, quod apud se manet: sicut, qui locat alicui domum, non abdicat a se dominium domus, sed domum, cuius manet dominus, ei locat, concedendo illi ius ad usum, & fructum em illius nomine & loco sui tanto, vel tã tempore: & sicut, qui habet beneficium, quod in iure quodam spirituali consistit, illudque locat non abdicat a se dominium, aut quasi dominium, iuris spiritualis, in quo ratio beneficii consistit, neque illud conductori concedit, sed solum uocationis transferunt in illum ius quoddam temporale longè diuersum, ad percipiendos fructus illius, loco & nomine sui, & ut illi loco talis beneficiarii sint debiti, eo modo praesic, quod beneficiario sunt debiti, neque plus potest illi concedere: quare, cum eo ipso, quod quis habet iustam compensationem aduersus Regem parus tributorum, ea illi non debeat, utique neque debet illa conductori, cui loco & nomine Regis sunt debita praesic quatenus debita sunt Regi. Neque Rex locatione iuris tributorum, potest deteriorem facere

facere conditionem eorum, qui illa ei debent, & quorum sunt domini, antequam illa soluant, plus iuris aduersus debitores transferendo, quam ipse aduersus eos habeat, aut sit in posterum habiturus. Neque ualeat exemplum eorum, cum quibus disputamus, quo aperte decipiuntur. Dicunt enim, quod sicut, si Rex vendat, & transferat dominium sui equi in alterum, non possunt ego facere compensationem eorum quae mihi Rex debet, in eo equo, qui fuit Regis, & iam non ad Regem, sed ad alterum pertinet: ita, postquam Rex tributa locauit, & transfuit illis ad illa in conductorem, non possum ego facere occultam compensationem eorum, quae mihi Rex debet, in tributis, quae debeo. Est quippe longè diuersa ratio in equo, & in tributis. Neque enim Rex locat, non sunt tributa a me soluenta, neque eorum dominium in alterum transit, sed apud me manet interim dum ea non soluo: quod autem Rex locat, est suum primum ius ad tributa accipienda, quod apud se manet, & solum transfert per locationem ius longè diuersum, ad tributa loco & nomine ipsius percipienda, quatenus praesic fuerint ei debita, ut explicatum est: quare ego, compensando quae mihi Rex debet, in tributis, quae nondum solui, non facio compensationem in re, cuius dominium ad alterum spectat, sed in re, quae est mea, & quam deberem locatori loco & nomine Regis, nisi haberem ius ad eam compensationem.

Quando Rex donasset, aut vendidisset, tributa alicuius oppidi, ita ut dominium, aut quasi dominium, eius iuris tributorum in alterum transfuisset; tunc, quia non Regi deinceps deberentur tributa, quae oppidani illius loci debent, debentur illi alteri, utique oppidani illi non possent facere compensationem eorum, quae Rex ipsi debet, in illis tributis.

Nonnulla sunt obseruanda. Primum est. Cum ante tempora Philippi secundi alcauale in hoc regno non exigerentur summo rigore, ad rationem uenius pro decem, neque tunc forte exigi eo rigore possent, sanè, quod ob urgentes postea regni necessitates, fas fuerit Regi alcaualas maiori cum rigore exigere, id non tributum eis, qui vel titulo donationis, vel emptiois, antea habebant alcaualas aliquorum oppidorum, ut possint similiter maiori illo cum rigore eas exigere: quoniam ipsi non habent eam iustam causam grauandi plus eo modo, eoque tributo, suos subditos, quam habet Rex: quare ipsi non plus, quam antea, possunt exigere: quod si exigant, tenentur id restituere eis ipsis, a quibus id acceperunt. Ne autem in regno esset inaequalitas, Rex iple possit illis augere id incrementum, illudque sibi accipere, nihil impediens titulo donationis, aut venditionis: quoniam non plus tunc eis est donatum, aut venditum, quam solui tunc confueserit.

Secundum est. Tributa, quae mercatores ex mercibus, ratione earum, solunt, regulariter redundare in alios, qui eas ab eis, aut ab alijs, postea emunt, eo quod tanto carius eas vendantur, quanto maiora tributa sunt eis soluta, ut in hac, & in praecedentibus disputationibus, dictum est. Hinc attendere debent confessorij, & qui ad casus conscientiae respondent, ne, si mercatores aliquid de tributis aliquid defraudent, quod, iuxta hactenus dicta, restitutioni non sit obnoxium, illud postea vendendo merces, recuperent ab emptoribus: sed tanto uilius eas vendant, quantum ex tributis defraudauerint: alioquin ipsi non soluerent id tributi principij, & nihilominus illud recuperarent in pretio ab emptoribus: quod est manifesta iniustitia, nisi mercatores sufficientem rationem reddant, quae ea iniustitia purgetur.

Tertium est. Quando cum publicano facta est cõ-

positio circa alcaualam, aut circa aliud tributum, de cuius iustitia aut iniustitia, neutra ex parte omnino constabat, tunc, quia id est uelut quadam trãfactio, maximè, si in ea conuentione aliquid de tributo fuit remissum, soluendum in conscientia esse, quod inter utrunque fuerit conuentum, cum semper contractibus iustus sit standum.

DISPV. 675.

Quando ex mercibus solum non fuit tributum debitum, an, qui titulo emptiois, aut alio, eas postea obtinent, teneantur in conscientiae foro illud soluere.

SUMMARIUM.

Tributum si iuste aliquis ex aliquibus mercibus non soluit, non tenetur illud soluere is, in quem merces titulo emptiois transtulerunt, neque in exteriori foro potest fieri exequutio aduersus eum, nisi facta prius exequutione in bonis eius, qui illud non soluit.

Argum. primum.

Artem affirmantem uidentur amplecti Syluest. verb. gabella 3. in calce nu. 18. Potest uero confirmari. Primo, quoniam id tributum est onus reale eius rei, ex qua debetur: quippe cum ex illa debetur, res autem, ad quencumque petranseat, transit cum suo onere reali: eaque de causa is, ad quem petranseat merces, ex quibus non est solum tributum, tenetur illud ex eis soluere.

Secundum.

Secundo, quoniam bona omnia eius, qui tributum debet, sunt tacite hypothecata fisco pro eiusmodi tributo, ut patet l. r. & 2. Codic. in quib. caus. pig. vel hyp. & leg. 1. Cod. si propter publicas penfit. ergo princeps, cui tributum debetur, habet ius in re in merces, unde debetur, ac proinde, ad quencumque transeat, tenentur cum eo onere reali, ut ex ipsis soluantur.

Conclusio.

Nostra uero conclusio est. Etiam si quis, sciens ex mercibus non esse solum tributum, vel quia non habebant id sigillu Regis, quod indicat ex illis fuisse solum, vel aliqua alia ratione, eas emat, aut alio titulo in dominium illarum deueniat, non tenetur soluere ex illis tributum, nisi in defectum eius, qui illud non soluit, qui non habet alia bona, unde illud soluat, sed onus totum pertinet ad eum, qui illud ex illis debebat, nec soluit, interimque dum ille habet bona, unde soluat, ille solus tenetur illud soluere, in soliquo illius bonis potest fieri exequutio, etiam in foro exteriori: in re uero, unde tributum debebatur, solum potest fieri exequutio, quando nulla alia fuerint reperta bona principalis debitoris, in quibus exequutio pro eo debito fiat.

Atque in primis, quod ad tributum alcaualae attinet, ac sicut Lusitanæ, cum illud non debeatur ex re vendita, aut permutata, neque debeatur pars rei illius, sed debeatur ex uenditione, aut permutata, decima pars pretij, aut ualoris, atque in hoc regno totum tributum debeat venditor, & in Lusitania dimidium debeat venditor, & dimidium emptor, fas aperte constat, illud esse debitum personale, esto dicamus rem uenditam, aut permutatam, esse tacite pro illo hypothecata: quando autem debitum est personale, esto habeat hypothecam, solum tenetur illud soluere persona, quae illud debet: ex hypotheca autem, quae ad alterum deuenit, solui nõ debet, neque dominus illius, tenetur soluere id debitum, nisi facta prius excussio in bonis debitoris personalis, compertoque non habere bona, unde soluantur, ut ad disp. 534. dictum est. Idem constat esse dicendum,

dum, quando ex mercibus non debetur in tributum pars aliqua, sed certa pecunia; est enim eadem ratio. Idem est dictum, quando non debetur pars aliqua mercium, sed debetur quota valoris earundem mercium in pecunia, ut in hoc regno debetur ex reb. que mari, aut terra, in illud ex alijs regnis asportantur, aut ex eo extrahuntur, atque introducum iam hodie esse in Lusitania disp. 662. dictum est.

Præcipua autem difficultas est, quando ex mercibus debetur decima pars earundem mercium, atque in mercibus soluitur, ut quondam in Lusitania soluebatur. Si autem probauerimus, neque tunc emptorem mercium, ex quibus tributum non esset solutum, teneri ad illius solutionem, nisi in defectum eius, qui illas portauit, illud que debebat, idque solum in euentu, in quo facta prius excussio in bonis illius, non inuenirentur bona, unde solueretur, aut nisi, dum mercis exsunt, Rex intertentionem, ut ex illis decima pars ei soluat, propter tacitam hypothecam in illis, ut ex eis soluat, sane liquido constat, multo magis nostram sententiam veram absolute esse in relictis euentibus. Id vero probatur, quoniam dominium totum earum mercium, que, verbi gratia, mari, aut terra asportabatur, antequam deuenirent, erat totum eius, qui illas asportabat, aut cuius nomine, ac loco asportabantur, & nullum ius interm Rex ad illas, aut ad partem earum, habebat: eo autem ipso, quod peruenirent, atque introducere sunt, comparatur sibi Rex, non quidem dominium, sed ius, ad partem decimam earum indeterminate, cum tacita hypotheca in eisdem mercibus, & in relictis bonis illius, cuius erant, ut solueretur: nihil autem horum impedit translationem dominij illarum omnium in emptorem, aut in quemcumque alium, ad quem deueniant quouis alio titulo oneroso, & aut lucrato, modo tamen accedat traditio, sed solum manent tales merces obnoxie, ut ex illis soluat Rex decima pars: quod onus pertinet ad eum, qui illas introduxit, tanquam ad personalem debitorem eius tributum, non vero ad eum ad quem postea dominium earum translaturum est, nisi in defectum principalis debitoris, factæque prius excussio in bonis illius: tamen propter tacitam hypothecam in illis, ut ex illis decima pars intertentionem Regi soluat, habeat Rex ius illam extrahendi ex illis, interm dum extant, si eam petat: quod si non petat, solus, qui illas introduxit, & cuius tunc erant, tenetur soluere Regi id tributum: nouus vero dominus, non, nisi in defectum bonorum prioris debitoris, aut, si ex illis decima pars exigatur interm dum extiterint. Sicut, si eadem merces obnoxie non essent solutioni talis tributum ex illis, & dominus earum, partem decimam illarum indeterminate vendidisset vni, nec tradidisset, subiiciendo illi hypothecam eadem merces, & re liqua sua bona, in securitatem contractus, & postea vendidisset, ac tradidisset eas omnes merces euidam tertio, utique tertius hic comparatlet dominium illarum omnium, neque teneretur quidquam satis facere priori emptori, sed venditor teneretur illi ad damna subseq. quia ex eo, quod venditionem illam non per fecerit omnino & complete cum ipso, traditione illius decimæ partis, ut disput. 369. dictum est: tamen si interm, dum existerent merces illæ, posset primus emptor, propter hypothecam in illis, ut ex eis decima pars solueretur, & adimpleret contractus, exigere decimam partem, eamque de potestate eas merces possidentis, extrahere.

Ad primum arg.

Ad primum ergo argumentum in contrarium dicendum est. Ex eo, quod aliquid ex re aliqua debeatur, non sequi, id esse onus reale eius rei, sed poterit esse debitum personale duntaxat ratione eius rei: in re autem proposita, propter priuilegium fisci, cui concessa est tacita hypotheca in bonis debentis tri-

butum, ut id tributum soluat, esse onus reale, sed hypotheca vniuersalis duntaxat: que non reddidit eum, in quem hypotheca pertrahitur, obnoxium, ut ex illa soluat id tributum, nisi in defectum principalis debitoris, & facta prius excussio in bonis illius, ut dictum est.

Ad secundum dicendum est, ex ea tacita hypotheca non plus probari, quam quod proximè explicatum est. Quamuis autem in vtraque lege prima tacita, non videatur esse sermo de omni vniuersali tributo, sed solum de reali, quod ex prædijs de iure communi debeatur; inuentum tamè iuris videtur esse, ut ob quodcumque tributum bona illud debentis sint fisco tacite hypothecata. Adde, quasi contractum interuenire inter asportantem merces, & fisco, ut ex eis id tributum soluat; bona autem contrahentis cum fisco, eo ipso sunt tacite hypothecata pro imple tione contractus, ut habetur l. 2. citata C. in quibus caut. pig. vel hypot.

Ad secundum.

DISPV T. 676.

Tributum vbi solui debeat.

S Y M M A R I V M.

- 1 Difficultas unde oriatur.
- 2 Alcauala ex rebus mobilibus venditis, vbi soluenda, & cui.
- 3 Alcauala non debetur ex re collocata in regno, in quo alcauala non debetur, si ibi sit tradenda, est venditio celebratur in alio regno, in quo alcauala debetur. Contra vero debetur vbi est sita & tradenda, si ibi alcauala debetur, est venditio sita facta in alio regno, in quo alcauala non debetur.
- 4 Alcauala ut intelligatur vbi debetur, in quo loco celebratur celebrata venditio, quando per procuratorem, interuentionem, aut episcopalam celebratur inter absentes.
- 5 Contractus factus in vno loco nomine alterius, esse ratibatio illius alterius præstat in alio loco, censetur in illo alio celebratus.
- 6 Alcauala ut intelligatur ratione traditionis debeat, non attenditur ad acquisitionem possessionis in loco alio per clausulam constituti, sed ad realem traditionem.
- 7 Alcauala rerum immobilium ibi debetur, vbi res sita sunt. Et quid excipiantur.
- 8 Idem de iuribus, que cum rebus immobilibus computantur: debetur enim in loco, vbi sunt res immobiles, in quibus collocantur.
- 9 Arbores vendite, affixæ quidem, sed ut excidantur ac separantur, res mobiles vendite reputantur. Immobiles vero reputantur, si vendantur, ut solo affixæ maneat.
- 10 Alcauala ut intelligatur cui, & vbi debeat, si vendatur actio ad rem, sine mobilem, sine immobilen, censendum est vendi rem mobilem in venditore ipso existentem, atque in loco, in quo venditor celebratur venditionem.
- 11 Alcauala ut intelligatur vbi, & cui debeat, si hereditas vendatur, censendum est, venditas esse res ipsas mobiles, aut immobiles, quibus hæ hereditas constat.
- 12 Alcauala ut intelligatur vbi, & cui debeat, quando venditur rei venditionis actio, non ad rem vendendam, sed ad actionem acius vendentis, est attendendum, ut in alijs actionibus, que venduntur.
- 13 Alcauala ex permutatione debetur in loco, in quo fuerint res, que permittantur, siue mobiles sint, siue immobiles, & quando traduntur, quin quando tradita fuerint ultima, & non antea.

Alca-

14 Alcauala si incapitata sit in aliquo loco, & aliquis in medio anni transferat inde domicilium, vbi soluere debeat, & quantum incapitationis.

Quod propositum est, erit consequenter examinandum: eo quod peculiari habeat difficultates, præsertim circa alcaualæ solutionem. Quoniam vero sæpe contingit, ut varijs in locis sint varij domini, quibus alcauala debetur, & varij, qui ab eodè, vel a diuersis dominis conductas eas habent, quibus proinde debentur, atque etiam contingit, ut diuersis temporibus, non solum varijs in locis, sed etiam in vno, & eodem loco, varij sint, quibus debeatur, vel quia mortuus est prior dominus, & alius successit, cui debeatur, vel quia diuersis annis varij sunt conductores, quibus eo in loco debeatur, quamuis disput. 37. dictum sit, alcaualam, quæ debetur ex contractu venditionis, deberi eo ipso, quod contractus perfectus censetur mituo consensu contractum, debentque domino, aut conductori, qui tunc est: quia tamen contractus potest eo modo celebrari, & perfici in vno loco, & res vendita esse potest in alio, & tradi potest in loco etiã diuerso, explicandum est, cuius loci domino, aut conductori, debeatur alcauala, locine, in quo celebratur contractus, aut in quo erit tunc res vendita, vel in quo facta est traditio: Maxime, quia ad obuiandum ista diuersitas, leges peculiari hæc de re late sunt: neq. idem constitutum sit circa venditionem rerum mobilium & immobilium.

Quod ad res mobiles, (comprehendendo in eis se mouentes, hoc est, animalia) attinet, lata est l. 5. tit. 17. libro nono, nouæ collectionis, que sic habet. *Muchas dadas acacenen, sobre en que lugar y a que arrendador, se de pagar el alcauala de las ventas de los bienes muebles y se mouentes. Y por euitalias, y tambie por obuiar los fraudes, que los vendedores, y compradores, suelen hazer, mandamos, que la alcauala de todos los tales bienes muebles, y se mouentes, se pague en el lugar donde se celebrare la venta, entregandose en el lo que se vende, o estando en el al tiempo de la venta, aunque despues se entregue en otra parte. Pero, si en un lugar se vendiere la cosa mueble, o se mouente, que estuviere en otro, mandamos, que entregandose en el lugar do estuviere se pague alli el alcauala. Mas, si lo que se vende no esta en el lugar do se haze la venta, sino en otro, y se vende con condicion que se aya de entregar en otro lugar diferente de aquel do estaua, y de aquel do se hizo la venta, mandamos que el alcauala se pague en el lugar do tenia el uédedor, lo que a si vendio, quando se otorgo la venta. Saluo si el lugar, donde estaua la cosa vendida, es lugar franco de alcauala: ca en tal caso mandamos, que el alcauala de esta venta se pague en el lugar realengo donde se entregare. Y si el tal lugar, donde se entregare, no fuere realengo, y fuere de señorio, de que nos no cobramos alcauala, se pague en el lugar realengo mas cercano del lugar de señorio, donde se entregare, con el quatro tanto del alcauala; que no sea escusado de la pagar, aunque muestre que la pago en otra parte. Y que las insiicias de la tal ciudad, villa, o lugar do esto acaciere, executen luego en los tales vendedores y en sus bienes por la dicha alcauala, con la dicha pena de el quatro tanto.* Quoniam res mobiles, ob suum motum, varijs in locis tradi possunt, lata est hæc lex ad fraudes vitandas, & difficultates dirimendas: que lex vim habet, esto nulla interueniat causa: quoniam finis vitandi fraudes, solus fuit causæ motiua, & impulsua ad hoc modo statuendum, atque ad sic distinguendos hos euentus.

Quando tempore celebrata venditionis, res vendita erat in loco, vbi celebrata est venditio, statuitur hæc lege primus euentus, ut scilicet, tunc alcauala in eo loco soluat, esto traditio eius rei fiat postea in

alio loco, vel quia casu id ita factum est, vel ex pacto precedente, ut in eo distincto loco traderetur. Hinc sequitur, quod si locus, in quo ita erat res, & celebrata fuit venditio, erat immuni a solutione alcaualæ, alcauala non debeatur, esto traditio postea fiat in loco non immuni. Excipitur, nisi in priuilegio aliud continetur, quo pacto l. 18. tit. 18. lib. 9. nouæ collectionis, priuilegium cõcessum incolis oppidi de Symancas, ut non soluant alcaualam, arctatum est, dummodo res venditas ibi tradant, alioquin solunt ex illis alcaualam. Sic enim habent verba illius legis: *que todas y qualesquier personas que vdiereen qualesquier mercaderias y otras cosas en el dicho lugar de Symancas, y las entregaren alli realmente y sin fraude, que no paguen alcauala alguna dellas.* Rectè vero Laffare de decima. vend. c. 4. nu. 5. ait, si aliquis ex eis incolis vendat in eo oppido rem ibi existentem, & eam tradat in alio loco, vbi alcauala debetur, debere alcaualam non ei, ad quem pertinet tributa de Symancas: quoniam eo ipso, quod in eo oppido res ibi existens venditur, & propter traditionem in alio loco exempta non est a venditio a solutione alcaualæ, debetur ex ea venditione in oppido, vbi celebratur venditio, & non in oppido, vbi fit traditio rei vendite. Illud vero circa hunc primum euentum obserua, eo ipso, quod res vendatur, deberi alcaualam gabellario, qui in eo loco tunc est, illumque posse illam statim exigere, nulla expectata traditio: quoniam nõ debetur ex traditione, sed ex venditione, ut disput. 37. ostensum est: & in hoc euentu, non est pendens ex traditione, ut intelligatur, ad cuius loci gabellariũ pertineat, ut pendens est in alijs, de quibus statim erit sermo.

Secundus euentus est, quando res existens in vno loco, venditur in alio diuerso, & traditur in eo loco vbi fit venditio celebrata: tunc enim alcauala debetur gabellario loci, in quo vendita & tradita est res; non vero gabellario loci, in quo erat res tempore venditionis. Hic euentus constat ex illis verbis legis 5. relata; *la alcauala de todos los bienes muebles se pague en el lugar donde se celebrare la venta, entregandose en el lo que se vende.* Quia vero, nisi in eo loco fieret etiã traditio, alcauala non deberetur gabellario eius loci, ut ex eadem lege constat, & ex dicendis erit manifestum, utique, facta venditione in loco diuerso ab eo, in quo est res vendita, pendens est a traditione futura, ut intelligatur, ad cuius loci gabellarium alcauala pertineat. Quia tamen alcauala non debetur ex traditione, sed ex venditione mutuo consensu ementis & vendentis celebrata, atque eo ipso, quod ita celebrata est: ut disput. 37. est ostensum, utique sequuta postea traditione, non debetur gabellario, qui fuerit tempore traditionis in loco, in quo alcauala est solueda, sed gabellario, qui erat tempore celebrata venditionis, si diuersi erant in eo loco, vno, & alio tempore. Ita Laffare vbi sup. nu. 6. Qui nu. 7. ab hoc fecundum euentu excipit, quando res, que erat in loco non immuni ab alcauala, venditur & traditur in loco immuni, quali tunc solui debebat alcauala in loco nõ immuni, vbi erat tempore venditionis; iux. l. 4. tit. 20. lib. 9. nouæ collect. exceptis quibusdam locis immuni bus ibi exceptis & commemoratis. Cæterum ibi non videtur esse sermo, quando res tempore venditionis erat in distincto loco ab eo, in quo venditur; sed de rebus, quæ deferuntur ad nundinas, & mercatas francos, & ibi venduntur, præcipue solui alcaualam earum in locis; unde delatæ ad eas nundinas sunt, exceptis quibusdam locis priuilegiatis ibi commemoratis. Eam legem videtur.

Tertius euentus est, in vno loco, res vendita existit tunc in alio, si traditio fiat in loco, in quo res erat, ibi debetur alcauala, & non in loco, vbi celebrata

tus fuit contractus venditionis. Ita disponitur l. 5. re-
lata illis verbis. *Pero si en un lugar se vendiere la cosa
mueble, que estuviere en otro. mandamos, que entregarse
de en el lugar do estuviere, se pague a ellos alcavala.*
Quamvis enim ex contractu celebrato per mutuum
consentium debeatur alcavala & non ex traditione:
eaque de causa, iuxta dicta disp. 337. solvenda alca-
uala effect in loco contractus: ad vitandas tamen frau-
des voluit, l. 5. relata, vt quando res tempore contra-
ctus est in vno loco, & ibi fieret traditio, ibidem sol-
ueretur alcavala, & non in alio diuerso, in quo cele-
bratus esset contractus. Quo fit, vt, si locus, in quo
res erat, & in quo est tradita, erat immunitas a solutio-
ne alcavale, non debeatur alcavala, etiam si locus, in
quo celebratus fuit contractus, immunitas non esset:
et contra vero, si locus, in quo celebratus fuit contra-
ctus, erat immunitas, & locus, in quo erat res, & in
quo fuit tradita, non erat immunitas, alcavala debeatur,
vt bene ait Laffarte vbi supra nu. 12. Obseruandum
tamen est, cum Laffarte ibidem n. 13. quod cum
etiam in euentu, de quo disputamus, debeatur alca-
uala ob contractum, & ex contractu antea celebra-
to, & non ex traditione, sed solum res & traditio in-
feruntur, vt, iuxta dispositionem eius legis, intelligantur
cuius loci gabellario debeatur alcavala, vtique debebitur
gabellario loci, in quo res sita erat, & tradita
sit: ceterum debebitur gabellario eius loci, qui
erat tempore, quo venditio in illo alio loco fuit cele-
brata, non vero gabellario, qui fuerit tempore tradi-
tionis, vt contingat in loco traditionis fuisse diuersos
tempore venditionis celebratae, & tempore tradi-
tionis rei venditae. Quia tamen, antequam traditio
rei venditae in eo euentu fiat, est in pendenti, cuius lo-
ci gabellario debeatur alcavala, sane quinque dies
lege 31. tit. 19. lib. 9. nouae collect. praescripta a puncto
contractus venditionis celebrati, in quibus ven-
ditor certiorum teneatur facere gabellarium de ea
venditione, currere in eo euentu non incipit ante
consummatam venditionem per traditionem: quia
ante talem traditionem nescitur, cui gabellario alca-
uala sit solvenda, ac proinde ad quem sit recurrendum,
vt recte Laffarte ibidem subiungit.

Laffarte vbi supra, n. 15. arbitratur, si venditio rei,
quae non est in hoc regno celebratur in hoc regno, &
tradenda extra hoc regnum, vbi illa est, puta in Ara-
gonia, vbi alcavala non debetur, in Gallia, aut in Ita-
lia, deberi alcavalam in hoc regno, in loco vbi ea ven-
ditio fuerit celebrata, siue ab hominibus huius regni
siue ab exteris. Ducitur, quoniam re vera ex solo con-
tractu venditionis debetur in hoc regno alcavala,
eique contractui, nudo consensu perfecto, hoc tribu-
tum est impositum: & quamvis, quando res tempore
contractus erat in alio loco, & traditio ibidem
subsequeretur, praecipitur, vt alcavala solvatur,
non gabellario loci, in quo est celebratus contra-
ctus, sed loci in quo est res, & fit traditio, id intelli-
gendum est, quando res est in eodem regno, non ve-
ro, quando est in alio: quo fit, vt in euentu, de quo di-
sputamus, alcavala ex contractu venditionis celebra-
to in hoc regno, debeatur in hoc regno in loco, vbi
celebratus fuerit contractus. E contrario vero vult,
si venditio celebratur in alio regno, de re sita in hoc
atque tradenda vbi est sita, non deberi alcavalam.
Ego vero potius in vtroque euentu dicere contra-
rium. Quoniam alcavala videtur per epicheiam im-
posita venditionibus ex rebus, quae sunt in hoc regno,
saltem tempore traditionis; non vero de rebus, quae
neque sunt, neque traduntur, in hoc regno: quoniam
id non videbatur postulare recta ratio: & quoniam
hanc fuisse mentem institutionis huius tributi, satis
constat ex l. 5. relata, quoad res mobiles, iuxta quam
contrarium est dicendum in vtroque euentu: & quo
ad res immobiles constat ex inferius subiunctis.

Si tamen res esset in loco ditionis Hispaniarum, ad
quem se extendunt leges Castellanae de alcavala,
tunc, esto res etiam in vno regno, & venditio celebra-
retur in alio eiusdem ditionis, perinde esset iudican-
dum de alcavala, in quo eorum locorum deberetur,
ac si res esset in vna ciuitate, & venditio celebrare-
tur in alia eadem regni, vt si res hic esset Conchaz
& venditio celebraretur Hispani.

Quartus euentus est. Quando res tempore ven-
ditionis est in vno loco, & venditio celebrata est in
alio & conuenit, vt traditio fieret in quodam tertio
loco distincto ab illis alijs duobus, tunc alcavala de-
betur in loco, in quo res erat tempore venditionis;
& non in loco, in quo venditio fuit celebrata, neque
in loco destinato ad traditionem rei venditae. Excipi-
tur, si alcavala pertinebat ad Regem, & locus, in
quo res vendita erat tempore venditionis, exemptus
erat a solutione alcavale: nam tunc debetur in loco
destinato ad traditionem: nisi alcavala eius loci perti-
neant ad alium dominum, quam ad Regem: nam
tunc praesumptione iuris & de iure, destinata prae-
sumitur traditio in eo loco in fraudem alcavale: atque
tunc praecipitur solui alcavala in loco, in quo
alcavala ad Regem pertineant, qui huic fuerit vicini-
or, & in poenam fraudis illius praesumptae, statuitur,
vt in eo viciniore loco quadruplum alcavala sol-
uatur, & vt id executioni mandati curet index eius
loci viciniore, in quo in eo euentu alcavala est solue-
da. Hic quartus euentus cum duabus exceptionibus,
additis, habetur perspicue l. 5. relata ab illis verbis;
*Mas si lo que se vende no este en el lugar, a do se haze
la venta, y que ad finem legis. Quo loco obserua,
quarum hunc euentum, vt scilicet in eo alcavala sol-
uatur in loco, in quo erat res vendita tempore tradi-
tionis, esse vniuersalem, siue alcavala illius pertineat
ad Regem, siue ad quemcumque alium; neque aliam
pati exceptionem, nisi quando est exemptus, & secl-
eluta ea exemptione, alcavala debet pertinere ad
Regem: nam tunc in Regis fauorem, tancum est,
vt alcavala solvatur in loco destinato ad traditionem,
quod intelligitur, nisi similiter sit exemptus: nam tunc
alcavala omnino non debetur. In his conuenit Laffarte
vbi supra n. 16. qui multis ca. disputat. Et
recte num. 19. ait, quando locus, in quo erat res, im-
munitas erat ab alcavala, atque destinando ibi tradi-
tionem, venditor etiam omnino immunitas ab ea solu-
da, durum esse, praesumi fraudem in venditore, desti-
nante traditionem in loco, in quo alcavala ad domi-
num aliquem particularem spectant, ac proinde illi
tunc imponi ratione eius culpa: poenam quadrupli:
quia potius est praesumenda commoditas emptoris,
aut venditoris, ex traditione in eo loco. Atque ego
iudicarem abrogandam esse, non solum eam poenam,
tanquam iniustam vt potest impostam ob culpam, cu-
ius nulla erat legitima praesumptio, sed etiam abro-
gandam esse totam eam limitationem ei quarto eue-
ntu appositam.*

Dubium est. Quid, si res tempore celebratae ven-
ditionis sit in vno loco, & venditio celebratur in alio,
neque deueniatur ad traditionem, quia forte em-
ptor illam remittit venditori, aut recessus fuit contra-
ctus ante traditionem, aut res ante traditionem per-
ijt. Laffarte vbi supra nu. 21. arbitratur, solvendam
tunc esse alcavalam in loco celebratae venditionis, &
non in loco ubi erat res vendita: quoniam alcavala
debetur ex contractu, neque est expressum, ut in eo
euentu alcavala solvatur in loco, in quo res vendita
erat tempore contractus. Contrarium existimo ue-
rum, solvendam videlicet esse in loco, in quo erat res
vendita. Atque in primis, si tempore venditionis con-
uenisset, ut traderetur in loco celebratae venditionis,
tunc utique in eo loco solvenda esset alcavala: ne-
que de hoc euentu loquutus est Laffarte. Si item con-
uenit,

Dubium.

Decisio.

uenit, ut traderetur in loco, in quo erat res vendita,
neque deuenitum est ad traditionem, in eo sane erit
solvenda. Si autem conuenit, vt traderetur in tertio
loco, neque locus, in quo erat res vendita, immunitas
erat a solutione alcavale, sane esto ad traditionem
tunc non deueniatur, solui alcavala debet in loco, vbi
erat res vendita, idque est, quod decidere expressè
videtur lex 5. relata in vltima sui parte: neque tunc
traditio actualis in tertio loco, impedit, quo minus
locus rei praefertur loco contractus, quoad solutio-
nem alcavale in eo: quare neque impedire debet,
esto ad traditionem in eo loco non sit deuenitum.
Quando autem locus, in quo erat res vendita, erat
exemptus ab alcavala, & locus destinatus ad tradi-
tionem, exemptus non erat, tunc, quoniam eo ipso,
quod ira conuenit fuit, alcavala debeatur in loco,
in quo destinata est traditio, credo in eo debere sol-
ui, esto ad traditionem non sit deuenitum. Quando
autem nihil de traditione fuit conuenitum, credo lo-
cum, in quo res erat tempore celebrationis contra-
ctus, praefertur esse, quoad solutionem alcavale
in eo, loco celebrationis contractus. Tum quoniam
verisimilius est, traditionem futuram fuisse potius
in eo, quam in loco celebrationis contractus. Tum
etiam quoniam quando traditio fit in tertio loco, lo-
cus, in quo erat res, praefertur loco celebrationis con-
tractus, vt ex vlt. par. legis 5. relata constat; cum
tamen traditio tunc non magis, vni aliorum locorum
faueat, quam alteri: ergo, ceteris paribus, locus, in
quo erat res tempore celebratae venditionis, praefertur
loco venditionis celebratae.

Laffarte vbi supra n. 23. cum Baldo, obseruat. Si
venditio per nuncium, aut epistolam, perficitur in-
ter absentes, vt disp. 337. posse perfici est ostensum,
tunc in eo loco censeri celebratam venditionem, ad
effectum, vt ex parte loci, in quo fuit celebrata iuxta
haecenus dicta, intelligatur, ad quem gabellarium
alcavala pertineat, in quo vtriusque consensus inter-
uenit nuncij, aut epistola, coniungitur, atque exprimi-
tur. Vnde, si per procuratorem suum, aut manda-
tarium, ad eam celebrandum contractum nomine
ipsius, vnus absens celebrat contractum cum alio,
vtique in loco, in quo procurator, aut mandatarius,
exprimit consensum, existente ibi alio, qui simul con-
sensum suum exprimat, censetur celebratus contra-
ctus. Idem est, si ibi vterque absens exprimat consen-
sum per suum procuratorem, aut mandatarium. Quod
si per internuncium, qui solum refert voluntatem
& consensum alterius, solumque proinde subeat ra-
tionem meri nuncij, vel per epistolam, quae consen-
sum similiter exprimat, contractus celebratur, Laffarte
ait, censeri celebratum in loco, in quo, accepto ita
nuncio, aut epistola, alter consentit. Ego vero multum
dubito. Erenim consensus debet deuenire ad noti-
tiam alterius, vt perficiatur venditio, quando alium
non substituit loco sui, qui eum consensum acceptat:
eaque de causa venditio perfici ac consummari
censetur in loco, in quo vltimo recipitur mutus al-
terius consensus. Hoc tamen aliorum iudicio relin-
quo plenus definiendum.

Quando vnus, credens eam esse voluntatem ab-
sentis, vendit rem illius in vno loco, aut eam nomine
illius emit, & postea sequitur rati habitio absentis in
alio diuerso loco, dubium est, in quo istorum duorum
locorum censetur facta venditio ad effectum, vt iuxta
haecenus dicta, intelligatur ad quem gabellarium,
ratione loci contractus, alcavala pertineat. Laffarte
vbi supra n. 24. consentaneè ad quandam euuldè au-
toris opinionem, quam disp. 337. retulimus, ac impu-
gnauimus, afferit, censeri celebratum venditionem
in loco rati habitio: quoniam a rati habitioe pen-
debat is contractus, vt esset validus ac firmus. Con-
trarium verò est dicendum, iuxta ea quae disputatio

ne citata explicata sunt. Ratio autem est, quoniam
rati habitio solum est conditio, sine qua contractus
ante celebratus non erat validus, seu a qua pende-
bat, vt a principio esset validus, sequaturque proinde
rati habitioe, retrorahitur, vt contractus a princi-
pio, & in loco, in quo fuit celebratus, fuerit validus
ac firmus: quare, sequatur rati habitioe, in illo alio
censetur perfectus, atque a puncto, in quo in eo fuit
celebratus, atque adeo ibi ex parte loci debetur alca-
uala, vt satis liquet ex natura ipsa rati habitioe, &
ex ijs, quae disp. 337. dicta sunt.

Dubium est, si res existens in vno loco, vendatur
in alio, & per clausulam constituti venditor in loco
celebrati contractus se constituit possidere nomine
emptoris, atque adeo per eum actum fictum posses-
sionem illius illi tradat, censetur res tradita in loco
venditionis ad effectum, vt in eo potius, quam in lo-
co, ubi res vendita erat tempore venditionis, debeatur
alcavala. Merito Laffarte vbi supra n. 21. negat.
Quoniam in lege 5. relata sermo est de traditione ue-
ra & reali, quae adhuc restat facienda, translata pos-
sessione in emptorem per eum actum fictum, ut in
materia de maioratibus dictum est, quaeque sola est
vera traditio. Adde, per eum contractum transferri
in emptorem possessionem solum euidenter rei exis-
tens in alio loco, non uero tradi ipsam rem in lo-
co celebrati contractus, de qua traditione sermo est
lege 5. relata.

Illud est obseruandum, quamuis ut dictum est al-
cauala regulariter non debeatur in loco traditionis
rei venditae, aut ad eam traditionem constituto, quoniam
diuersus est a loco, in quo celebrata fuit venditio, &
a loco, in quo erat res tempore venditionis; nihilo-
minus in contractibus, quando res promissa fuit tra-
di, aut solui, in loco diuerso ab eo, in quo celebratus
fuit contractus, exigendam esse in loco destinato ad
eam traditionem, & coram iudice eius loci, non vero
in loco, vbi celebratus fuit contractus. Ita habetur
l. contraxisse ff. de actionibus, & obliq. l. heres. 5.
vlt. iuncta gloss. vlt. ibi. ff. de iud. & l. 3. ff. de bon. au-
torit. iud. poss.

Quando bona immobilium venduntur, aut permu-
tantur, alcavala solvenda est in loco, vbi tales res sitae
sunt, non vero vbi celebrata fuit venditio, si in lo-
co distincto fuit celebrata. Ita habetur l. 9. tit. 17. lib.
9. nouae collect. quae sic habet. *Mandamos, que el alca-
uala de los bienes de raizes que se vendieren, o se trocaran
se pague en el lugar donde estuviere los bienes.* Laffarte
vbi supra num. 30. ait, propter vniuersalitatem eius
legis, id locum habere, etiam si deuenitum nunquam
sit ad traditionem, vt quia remissa fuit res vendita ante
traditionem, vel quia recessus fuit contractus. Sub-
iungit vero, se contrarium in hoc euentu fuisse dictu-
rum, vt dixerat supra de re vendita existente in alio
loco, nunquamque tradita. Nos vero eam ipsius opi-
nionem supra impugnauimus, & cum nostra senten-
tia consentit decisio huius legis 9. circa alcavalam bo-
norum immobilium.

Eadem lege 9. fit frequens exceptio. *Mandamos, que las alcavalas de las heredades, que los vezinos de la
ciudad de Sevilla vendieren, o trocaran, en la dicha ciudad
y su tierra, y en los sennorios de el Axaraxte, y ribera, asi
a vezinos de la dicha ciudad de Sevilla, como de otras
qualesquier partes, sea para los arrendadores de las
alcavalas de la dicha ciudad de Sevilla, y no para los ar-
rendadores de los lugares do estuviere las tales hereda-
dades.*

Nomine bonorum immobilium, etiam quae cum
immobilibus computantur, intelliguntur a lege 9.
vt scilicet in loco, vbi illae fuerint, alcavala solvatur;
vt si vendatur, aut permutetur vltus fructus fundi ali-
cuius, seruitus talis, aut annuus census in re immobi-
li, & his familia, solui debet alcavala gabellario loci,

6

7

11

in

in quo fuerit ea res immobilis, cuius hæc sunt veluti partes; & in quibus hæc collocantur. Ita Lassare vbi supra a num. 30. & nos copiose disputa. 384. diximus, ex venditione, ac permutatione cæsus realis, deberi alcaualam in loco, in quo sunt res immobiles, si per quas collocatur, aut est collocatus: & quâdo collocatur in diuersis rebus, varijs, in locis existentibus deberi in omnibus eis locis, in vnoquoque pro rata valoris prædij, aut prædiorum, quæ sunt in alijs locis. Legeque ibi dicta sunt.

9 Dubium est, si vendantur arbores aliquot, solo adhuc affixæ, num venditio illa censenda sit rerum immobilium, vt alcauala pertineat ad conductorem alcaualæ hæreditatis, & vt venditio illa, quoad alcaualam, sequatur regulas venditionis rerum immobilium: an vero venditio illa censenda sit rerum mobilium. Plantæ quippe, dum adhuc solo sunt affixæ, partes rerum immobilium esse videntur, dominiumque earum ad dominum soli spectat, vt fæpe in hoc legi de tractatu dictum est, esto autem emptione ius habeat eas excidentis, si aliq. separatione efficiendi. Placet vero sententia Lassare vbi supra n. 33. cum Tiracquello. Nempe si arbores illæ vendantur, vt excidentur, a solo se separantur, & fiunt res mobiles, atque ementis, venditionem illam censendam esse rerum mobilium perinde atque quando fructus pendentes venduntur, vt separentur: licet enim dum emuntur & pendunt, partes sint rei immobilis, puta prædij, in quo plantæ sunt affixæ: separanti tamen res sunt mobiles, atque per epichæiam, etiam dum pendunt, censendi sunt empti, vt res mobiles, quando quidem emuntur vt separentur, sicutque separatione res mobiles. Si vero plantæ aliquot emantur, vt perseuerent affixæ in eodem solo, indeque fructus ab emente ex illis percipiuntur, tunc emptio earum plantarum censenda est emptio rerum immobilium, partive hæreditatis, in qua sunt affixæ.

10 Dubium est, si vendatur actio ad rem, siue mobilem, siue immobilem (vendi enim posse disputa. 340. ostensum est) vtrum censenda sit venditio res mobilis, aut immobilis, & vbi censenda sit tunc esse res vendita. Ad hoc dicendum est, vt ex dictis disputa. 202. & 465. facile patet, non censendam esse venditam rem proprie mobilem, aut immobilem, sed rem incorporalem; quæ ad tertium quoddam genus rerum spectat. Atque, quod ad rem præsentem attinet, censendam esse venditam rem mobilem, hoc est, ius & actionem competentem creditor ad eam rem mobilem, aut immobilem, quod ius & actio in ipsomet creditore illud vendente residet, ac proinde res vendita censetur esse in loco, vbi fuerit creditor ipse tempore venditionis, ac sessionis talis iuris & actionis, vt probè Lassare vbi supra a num. 36. ait. Eo autem ipso quod venditio est perfecta, atque solutum est pretium, transiit sine vlla cessione per venditorem eius actionis ac iuris, transiit etiam actio directa, vt disputa. 340. citata comprobatur est. In quo ergo loco solvenda sit alcauala talis venditionis, regulandum id est iuxta eam, quæ de venditione rerum mobilium dicta sunt, atque censendum est, rem venditam esse, vbi fuerit venditor tempore celebrationis venditionis.

11 Quod si vendatur hæreditas (vendi enim eam posse postquam fuerit delata, disputa. 340. ostensum est) tunc, cum eo ipso, quod illam vendit, esto antea illam non adierit, cõcedatur eam adire, velleque esse heres, additione vero ipsa comparet dominium bonorum hæreditatis, vt disputa. 3. ostendimus, vtique vt probè Lassare vbi supra, num. 30. ait, non solum censetur vendere ius hæreditatis incorporale, sed etiam res ipsas, quæ ad additionem ipsius sunt quoad dominium; ac proinde alcauala rerum immobilium talis hæreditatis, quoad valorem pretij, quod eis correspondet, debe-

A tur in loco ubi fuerint res illæ immobilis (quemadmodum ad rem actum in hoc regno rerum immobilium, quando vendita est hæreditas, distinguuntur in hæreditate vendita et in rebus immobilibus, ut in solis immobilibus habet loci tractatus) alcauala vero rerum mobilium eiusdem hereditatis, pertinet ad locum, aut ad loca, vel celebrata venditionis, vel ubi tempore venditionis fuerint, aut ubi tradita emptori fuerint, iuxta regulas supra traditas circa venditionem rerum mobilium.

B Iuxta hæc, quæ de hæreditate vendita dicta sunt, vult Lassare vbi supra n. 40. Si is, cui rei vëdicario competit, quia dominium rei, quam alius possidet, ad se spectat, vendat eundem tertio eam rei venditionis actionem, quæ non secus vendi potest, ac ceteræ actiones, tunc, ad intelligendum ad cuius loci gæbellarium spectat alcauala eius venditionis, non est attendendum ad actionem incorporalem, quæ venditur, & ad locum, in quo est venditor, quando illa vendit ac cedit emptori, iuxta eam quæ unquam de actionum venditione cum hoc eodem autore dicta sunt supra, sed attendendum esse ad locum rei, quæ est vendenda, nempe ubi existat tempore, quo celebrata est venditio actionis, quæ res ipsa sit tunc vendita, & ad locum, in quo fiet illius traditio, iuxta eam, quæ de rebus hereditariis proxime dicta sunt, quæ hæreditas sui vendit. Ducitur quoniam emptor talis actionis, non consequitur dominium rei venditæ, quod erat apud venditorem, ante traditionem rei venditæ, & quando ea traditio illud consequitur, non consequitur illud ab eo, de cuius potestate extrahitur, & qui eam tradit, sed a venditore titulo emptionis, atque, cessionis eius actionis, eodem emptionis titulo. Contrarium existimo esse dicendum, nempe excipiendam non esse actionem rei venditionis a numero actionum uniuersum, quoad doctrinam de eis venditis traditam. Neque est eadem ratio de hæreditate adita, ac vendita, & de actione rei venditionis. Etenim, quando adita hæreditas est vendita, dominium rerum hereditarium, pertinet ad venditorem tpe celebrata venditionis, & postea etiam, si illam apprehendit quod si nondum eam apprehendit, nullus tunc erat possessio sed ad hæredem, qui hæreditatem vendidit, pertinebat eam apprehendere, & facta venditione, & cessione hæreditatis in emptorem est, pertinet ad emptorem eam apprehendere, nõ extrahendo illam de potestate alterius, sed venditore ipso illam tradente: quare res ipsæ hæreditatis simul venduntur, tradendæ ab ipso venditore, siue ipse illas iam possideat, siue non. Quod si alius possessionem hæreditatis apprehendisset, tanquã suæ: & legitimus heres eã adijisset, ac vendidisset cuidã tertio, & cessisset in eius ius suum, ut licet illam extraheret de potestate alterius, tunc non ceterentur venditæ res hæreditatis, sed sola hæreditas incorporalis, & actio ad res illas, atque tunc idem dicendum esset de hæreditate ita vendita, quod de actionibus venditis supra dictum est. Quando autem rei venditio in venditorem, sola actio venditur, & non res, quæ est in potestate alterius, nisi remouet, & in cõsequentiã alterius, scilicet ipsius actionis, quatenus ui talis actionis restat obtinenda quoad dominium, ac possessionem, seu traditionem. Licet autem emptor cõsequatur potestã dominium rei venditæ, & titulo emptionis, atque, quatenus erat, & perseuerabat venditoris, traditione tamen consequitur ex tertio possessore, ex quo vendicatur, & vna eũ traditione ac possessione, consequitur dominium titulo venditionis, ac cessionis talis actionis, quod vsque ad talem ius perseuerant venditoris: unde, quod tunc dominium non consequatur a tertio possessore, nihil impedit, quod a principio, non res, sed sola rei venditionis actio sit empta. Hæc de alcauala ex venditione.

C Quod si vendatur actio ad rem, siue mobilem, siue immobilem (vendi enim posse disputa. 340. ostensum est) vtrum censenda sit venditio res mobilis, aut immobilis, & vbi censenda sit tunc esse res vendita. Ad hoc dicendum est, vt ex dictis disputa. 202. & 465. facile patet, non censendam esse venditam rem proprie mobilem, aut immobilem, sed rem incorporalem; quæ ad tertium quoddam genus rerum spectat. Atque, quod ad rem præsentem attinet, censendam esse venditam rem mobilem, hoc est, ius & actionem competentem creditor ad eam rem mobilem, aut immobilem, quod ius & actio in ipsomet creditore illud vendente residet, ac proinde res vendita censetur esse in loco, vbi fuerit creditor ipse tempore venditionis, ac sessionis talis iuris & actionis, vt probè Lassare vbi supra a num. 36. ait. Eo autem ipso quod venditio est perfecta, atque solutum est pretium, transiit sine vlla cessione per venditorem eius actionis ac iuris, transiit etiam actio directa, vt disputa. 340. citata comprobatur est. In quo ergo loco solvenda sit alcauala talis venditionis, regulandum id est iuxta eam, quæ de venditione rerum mobilium dicta sunt, atque censendum est, rem venditam esse, vbi fuerit venditor tempore celebrationis venditionis.

D Quod si vendatur hæreditas (vendi enim eam posse postquam fuerit delata, disputa. 340. ostensum est) tunc, cum eo ipso, quod illam vendit, esto antea illam non adierit, cõcedatur eam adire, velleque esse heres, additione vero ipsa comparet dominium bonorum hæreditatis, vt disputa. 3. ostendimus, vtique vt probè Lassare vbi supra, num. 30. ait, non solum censetur vendere ius hæreditatis incorporale, sed etiam res ipsas, quæ ad additionem ipsius sunt quoad dominium; ac proinde alcauala rerum immobilium talis hæreditatis, quoad valorem pretij, quod eis correspondet, debe-

Quod

3 Quod verò ad eam attinet, quæ ex permutatione debetur: cum non debeatur, nisi ex contractu permutationis profecto: permutatio verò re perficatur, hoc est, mutua traditioe vtriusque facta, vt ex vocabulo ipso permutationis liquet, & copiose disputa. 253. & 254. est dictum; consequens profecto est, vt semper in eodem loco concurrant, celebrari permutationis contractum, & existere rem, quæ permittatur, ac tradatur, ac proinde, vt semper in eodem loco, in quo existunt ac traduntur res, quæ permittantur, debeatur alcauala, tum rerum immobilium, tum etiam mobilium, ac proinde vt, quod attinet ad alcaualam ex permutatione, seruandum sit, etiam in rebus mobilibus, quod legem 9. tit. 17. lib. 9. nouæ collectæ supra est relatum disponere circa venditionem & permutationem rerum immobilium: quin alcauala non debeatur, nisi quando tradita sit res vtriusque, quæ permittatur. Lassare vbi supra n. 30. & copiosius c. 17. num. 36. iunctis antecedentibus, & sequentibus, quamuis primum admittat, quando permutatio incipit à traditione rerum, quæ permittantur, nullo precedente pacto de permutando in futurum; quando tamen præcessit pactum, quo aliqui se abstinerunt in posterum permutare res mobiles, censet ex illo pacto, attento iure huius regni, quo pactum illud nudum, esto vallatum non sit stipulatione, neque alio vestimento contractuum, parit hodie obligationem civilem, neque licet ab eo penitere, vt disputa. 253. & 277. ostensum, deberi alcaualam, perinde atque ex venditione rerum mobilium mutuo consensu consummatam, ac proinde ad intelligendum, ad cuius loci gæbellarium alcauala ex eo pacto pertinet, attendendum esse ad locum, in quo erant res ex eo pacto permittendæ, quando tale pactum celebratum fuit, & ad locum, in quo postea fiet earum traditio, regulasque traditas circa venditionem rerum mobilium, siuilibet esse seruandas circa eiuusmodi rerum mobilium permutationem. Contrarium existimo verum cum Parladorio libro rerum quotidianarum cap. 3. §. 4. num. 53. Nempe illam non esse permutationem, sed contractum de permutando; & cum alcauala in hoc regno solum debeatur ex venditione ac permutatione, non vero ex alijs pactis, siue nominatis, siue innominatis, & siue nudis, siue vestitis, vtique, sicut ex pacto de vendendo in futurum, esto vallatum sit stipulatione, aut alio contractu vestimento, non debetur alcauala in hoc regno, vt idem Lassare affirmat, eò quod non sit venditio; ita ex pacto de permutando non debebitur. Quare, esto ex illo oriatur civilis obligatio in hoc regno, & detur actio, si tamen contractus mutuo consensu illud rescindant, inique deueniant ad actualem permutationem, non debebitur ex illo alcauala. Id verò, vnde Lassare ducitur, vt illam aliam sibi persuadeat opinionem certè nullius est momenti. Finge enim in hoc regno non esse tale ius, quod ex quocunque pacto, etiam nudo, oriatur civilis obligatio ac detur actio, sed vigere solum commune ius, certe, si præcederet pactum de permutando vallatum stipulatione, aut cohærent in continentem cum alio contractu, ex quo oriatur civilis obligatio, ac detur actio, vel esset confirmatum iuramento, ex tali pacto de permutando in futurum, non deberetur alcauala: quia non esset permutatio, sed pactum de permutando, ex quo non deberetur alcauala, nisi opere compleatur, transeatque in consummatam permutationem; cum tam ex illo oriatur civilis obligatio, & detur actio, stando in iure communi: cum ergo non aliud circa pactum de permutando in futurum, & circa alia similia pacta nuda, sancitum sit in hoc regno, nisi quod ex illis oriatur civilis obligatio & detur actio, perinde ac si vallata essent stipulatione: consequens pro-

Tom. III.

A ffecto est, vt id ius peculiare huius regni, non tribuat pacto illi, vt sit permutatio, ac proinde, vt ex illo debeatur alcauala antequam opere compleatur, transeatque in permutationem perfectam, & consummatam, ex qua solum, & ex venditione sancitum est in hoc regno, vt alcauala solvatur, ac proinde vt uniuersim in hoc regno alcauala ex contractu permutationis solum debeatur in locis, vbi fuerint res ipsæ permutatæ, hoc est, in locis vbi facta fuerit ipsarum, aut quarundam earum, traditio, siue tales res mobiles sint, siue immobiles.

B Vltimo loco est obseruandum cum Lassare de decim. vend. capit. quarto, numero 41. in conditione 65. conuentionis regni fuisse sancitum, quando alcauala in aliquo loco est enca becada, ita quod ad summam conuentionis contribuere debeant incolæ, seu vicini eius loci quotannis dum conuentio illa, seu enca becamento durat, tunc, quamuis integrum sit cuiusque incolæ, seu vicini, transtere domicilium in alium locum, iuxta legem l. titulo 9. libro septimo, nouæ collectæ, si tamen illud transferat, & locus, vnde illud transferat, habet ultra trecentos vicinos, tenetur contribuere ad eam summam in unoquoque eorum oppidorum, pro rata temporis eius anni, in quo in eis habitauit. Si verò locus, vnde domicilium transferat, non habeat ultra trecentos vicinos, tunc eo anno contribuit ibi totum, quod contribuiturus esset, si integro eo anno ibi habitasset: in alio vero loco, ad quem domicilium transtulit, nihil eo anno contribuet, sed sequentibus. Quando autem domicilium mutatur in locum desertum, seruandum est circa hoc, & circa ea tributa, quæ pedidos vocant, quod. 40. titu. 6. libro septimo, nouæ collectæ, est sancitum.

DISPV T. 677.

Quando aliquis rem alterius vendit, permutat, asportat, aut extrahit, quis ad alcaualæ, vel alterius tributi solutionem teneatur.

S Y M M A R I V M.

- 1 Alcaualam tenetur soluere is, cuius nomine ac pro scripto res venditur, aut permutatur. Si autem venditor, aut permutator, excedat mandatum quoad excessum tenetur ipse eam soluere. Tabernari tamen quando vinum personæ ab alcauala non exemptum vendunt, perinde tenentur eam soluere, ac si suum esset vinum.
- 2 Alcaualam non debet exemptus vendens, aut permutans, per non exemptum, nec debet negligere ex parte, quam per eum asportat, aut extrahit. Econtra vero ea tributa debet non exemptus, qui per exemptum ea exerceat.
- 3 Alcauala quantitatè retinere tenetur emptor ex alienigena quousque sibi consistat, solummodo esse gæbellario, etiam si inuola. emptore id sciens, vendat rem alienigenam. Emptore vero id ignorante, inuola tenetur.
- 4 Alcaualam debet is, sub cuius vtilitate res illius venditur, si ratam eam venditionem possit habere. Si vero ratam illam non habeat, nullus alcaualam debet, esto venditor de rato emptori, eadè uert.
- 5 Vendens, aut permutans, rem alienam ut suam, ad alcaualam tenetur, si emptor igitur ab alienam esse sciret. Si id sciebat, contractus est nullus, alcaualam non deberet.

Bb Res